

Evaluatie zondagopenstelling Twenterand

Gemeente Twenterand
December 2023

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2023/226

Datum

december 2023

Opdrachtgever

Gemeente Twenterand

Auteurs

Carmen de Krosse

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	9
1.3 Onderzoeksverantwoording	10
1.4 Leeswijzer	12
2 Gebruik koopzondagen	14
2.1 Inleiding	14
2.2 Inwoners	14
2.3 Winkeliers	18
3 Effecten van koopzondagen	22
3.1 Inleiding	22
3.2 Inwoners	22
3.3 Winkeliers	24
4 Wensen ten aanzien van zondagopenstelling	27
4.1 Inleiding	27
4.2 Inwoners	27
4.3 Winkeliers	31
5 Verbeterpunten en opmerkingen	34
5.1 Inwoners	34
5.2 Winkeliers	34
Bijlagen: Vragenlijsten	36
A.1 Vragenlijst inwoners	36
A.2 Vragenlijst winkeliers	39

Managementsamenvatting

De gemeente Twenterand heeft I&O Research gevraagd de zondagopenstelling Twenterand 2021-2023 te evalueren. Hiervoor enquêteerden we tussen 31 oktober en 19 november 2023 inwoners en winkeliers uit de gemeente. In totaal hadden 5.000 inwoners (op basis van een aselechte steekproef uit de BAG¹) en alle winkeliers de gelegenheid om deel te nemen aan het onderzoek. Inwoners konden de vragenlijst online invullen. Voor winkeliers was er daarnaast de optie om de vragenlijst schriftelijk in te vullen. In totaal hebben 1.321 inwoners (respons van 26%) en 85 winkeliers (respons van 57%) meegedaan aan het onderzoek. De resultaten van de inwonersenquête zijn gewogen naar geslacht en leeftijd. De resultaten van zowel de inwonersenquête als de winkeliersenquête zijn representatief voor de totale populatie.

Gebruik van koopzondagen door inwoners en winkeliers

Ruim de helft van de inwoners van de gemeente Twenterand bezoekt wel eens een winkel op koopzondag (in eigen gemeente of erbuiten). Het gaat om ongeveer twee derde van de inwoners uit Vroomshoop en Westerhaar-Vriezenveensewijk en ruim de helft van de inwoners van Vriezenveen. Dit is lager in Den Ham, waar bijna vier op de tien inwoners wel eens ergens een winkel bezoekt op zondag. Een winkel bezoeken buiten de gemeente wordt door ruim vier op de tien inwoners van de gemeente Twenterand wel eens gedaan. Ook dit percentage is lager voor inwoners uit Den Ham vergeleken met inwoners uit de andere kernen.

De meest genoemde redenen om wel eens een winkel te bezoeken op koopzondag zijn de (laatste moment) dagelijkse boodschappen bij de supermarkt en voor de gezelligheid/recreatief winkelen. Geen of minder tijd op andere dagen wordt als derde reden genoemd. Bijna acht op de tien inwoners die op zondag elders dan in Twenterand een winkel bezoeken, doen dit omdat in Twenterand niet alle winkels open zijn op zondag. De belangrijkste redenen om op zondag juist geen winkels te bezoeken zijn principiële redenen ten aanzien van het geloof en zondagsrust. Inwoners uit Den Ham noemen dit vaker dan inwoners uit andere kernen. Daarnaast geven inwoners vaak als reden dat winkeliers ook een vaste vrije dag verdienen.

Een kwart van de winkeliers is open geweest op een van de koopzondagen in 2023. Aangezien alleen Vroomshoop gebruik heeft gemaakt van de openstelling voor alle winkels zijn dit voornamelijk winkeliers uit Vroomshoop. Twee derde van de winkeliers noemt omzet- of winstverhoging als een van de belangrijkste redenen om open te gaan op koopzondag. Ongeveer de helft noemt service voor de klant en een bijdrage leveren aan een verbeterd imago van het winkelgebied. Daarnaast is een reden die vaak genoemd wordt het vermoeden dat klanten anders naar andere gemeenten gaan waar winkels wel open zijn. Ook onder winkeliers die hun winkel niet openen is (het gebrek aan hogere) omzet de meest genoemde reden. Daarnaast zijn het belang van zondag als vaste rustdag en principiële redenen/geloofsovertuiging belangrijke redenen.

¹ Basisregistratie Adressen en Gebouwen

Economische en maatschappelijke effecten

Ook zijn de verschillende mogelijke economische en maatschappelijke effecten van de koopzondagen onderzocht. Acht op de tien inwoners die wel eens een koopzondag hebben bezocht in Twenterand zijn positief over de koopzondagen. Daarnaast ervaren negen op de tien inwoners (bijna) nooit overlast van de koopzondagen. Enkelen ervaren wel overlast, waarbij het voornamelijk gaat om meer auto's en dus drukte in het verkeer en bij het parkeren. Ook leidt het volgens sommigen tot geluidsoverlast (muziek, laden en lossen, winkelkarretjes) en wordt dit gezien als drukte terwijl er juist rust moet zijn op zondag.

Een kwart van de winkeliers is positief over de koopzondagen. Een derde is neutraal en een op de vijf ervaart de koopzondagen als negatief. Aan winkeliers die open zijn geweest in 2023 is gevraagd naar economische effecten. Voor zeven op de tien winkeliers is het vinden van personeel nooit een probleem. Een kwart heeft hier soms wel moeite mee. Verder is de helft van de winkeliers het eens met de stelling 'mijn winkel heeft voordeel gehad bij de koopzondagen'. Een derde is neutraal en 15 procent is het hiermee oneens.

Een ruime meerderheid van de winkeliers ervaart geen druk om hun winkel te openen of juist gesloten te houden. Een op de tien winkeliers ervaart druk vanuit de hoofdorganisatie van de keten om de winkel te openen.

Wensen en behoeften

Vier op de tien inwoners wil liever geen koopzondag in de gemeente Twenterand. De meningen verschillen per kern, zo is dit ruim de helft van de inwoners in Den Ham en een kwart in Vroomshoop, waar tegelijkertijd vier op de tien inwoners het liefst iedere week een koopzondag zouden willen. Dit laatste geldt ook voor Westerhaar-Vriezenveensewijk. In totaal wil een derde van de inwoners van Twenterand iedere week een koopzondag. Enkele inwoners maken onderscheid naar branche en lichten toe dat ze voor supermarkten een wekelijkste koopzondag zouden willen en dat andere winkels dan eventueel maandelijks kunnen openen. Verder staan ouderen (65+ jaar) negatiever tegenover de koopzondagen vergeleken met inwoners jonger dan 65 jaar. De helft van de 65-plussers wil geen koopzondagen tegenover een derde van de 24- tot 45-jarigen en 45- tot 65-jarigen.

Onder de voorstanders van koopzondagen kan bijna de helft zich vinden in de huidige openings- en sluitingstijden (12.00 tot 18.00 uur). Ongeveer vier op de tien zouden liever een openingstijd tussen 10.00 en 11.00 uur zien. De meest genoemde reden om eerder naar de winkel te willen is vers brood op de zondagochtend. Wat betreft de sluitingstijd zou een derde ook tevreden zijn met winkelsluiting om 17.00 uur. Inwoners die koopzondagen willen, zouden voornamelijk graag zien dat supermarkten open gaan.

Van alle winkeliers wil een derde liever geen koopzondagen. Bijna een kwart vindt het huidige aantal koopzondagen voldoende en een op de tien wil graag elke zondag open. Daarnaast vinden zeven op de tien winkeliers die op zondag open zijn geweest de huidige openingstijden voldoende en een op de vijf zou graag eerder opengaan. Verder is aan winkeliers die voor koopzondagen zijn gevraagd hoe zij het toewijzen van datums voor de koopzondagen het liefst zien. Hierover wisselen de meningen.

Naast toewijzing door de gemeente en afstemming met ondernemers komen winkeliers zelf met de optie om ondernemers geheel vrij te laten in het wel of niet opengaan (en dus algehele openstelling). Daarnaast noemt men de optie waarbij supermarkten iedere zondag open mogen en de rest van de winkels een paar keer per jaar.

Mogelijkheden zondagopenstelling

Op basis van de uitkomsten van de evaluatie zal de gemeenteraad beslissen over de toekomst van de zondagopenstelling in de gemeente Twenterand. Hieronder worden enkele scenario's voor dit besluit geschetst.

Verbod op winkelopenstelling

Een van de opties is om het verbod op winkelopenstelling op zondag te hanteren. Een derde van de winkeliers staat hier achter, zij willen liever geen koopzondagen. Twee derde zou ontevreden zijn met de optie en prefereert het huidige beleid, een algehele openstelling of een andere optie (zoals aanpassing naar branche). Een vierde van de inwoners wil geen koopzondagen en is dus voor een verbod. Wel verschillen de meningen per kern, waarbij er in Den Ham meer voorstanders zijn van een verbod vergeleken met de andere kernen. In deze kern speelt vooral de geloofsovertuiging of het principe van de zondagsrust mee. Dit is over het algemeen voor zowel winkeliers als inwoners een belangrijke reden om de winkels gesloten te willen houden. Hoewel een verbod een deel van de winkeliers en inwoners dus tevreden zou stellen, is een meerderheid voorstander van een vorm van zondagopenstelling.

Algehele vrijstelling

Een van de mogelijkheden is een algehele vrijstelling, waarbij de gemeente een ontheffing verleent voor alle zon- en feestdagen. Dit maakt het voor winkeliers mogelijk om zelf te bepalen of zij hun winkel op zondag openen. Waarschijnlijk zou een op de tien winkeliers dan iedere zondag open gaan. Dit betekent niet dat alle andere winkeliers tegenstander zijn van de algehele openstelling: meerderen noemen uit zichzelf de voorkeur om ondernemers geheel vrij te laten in het wel of niet open gaan op zondag. Ook het kwart van de winkeliers die tevreden is met het huidige aantal koopzondagen heeft met een algehele vrijstelling de vrijheid om het exacte aantal zelf te bepalen.

De helft van de inwoners bezoekt wel eens een winkel op zondag en omdat winkels in de gemeente vaak gesloten zijn doen zij dit vaak in andere gemeenten. Een derde van de inwoners zou het liefst zien dat winkels iedere zondag opengaan, met name voor de dagelijkse boodschappen. Deze inwoners zouden dus tevreden zijn met een algehele vrijstelling. Hierover verschillen de meningen per kern, inwoners van Westerhaar-Vriezenveensewijk en Vroomshoop zien de winkels liever wekelijks open dan inwoners uit andere kernen. In de huidige vorm ervaren de meeste inwoners geen overlast van de koopzondagen. Frequentere koopzondagen kunnen een andere ervaring geven. De drukte op straat en in het verkeer en de geluidsoverlast die enkele inwoners ervaren zouden dan door meer inwoners opgemerkt kunnen worden.

Voortzetting huidig beleid

Sinds 2020 is er voor kernen in de gemeente Twenterand een vrijstelling voor zes koopzondagen per jaar van 12:00 uur tot 18:00 uur. Een voortzetting van dit beleid behoort tot de mogelijkheden. Een kwart van de winkeliers vindt zes koopzondagen voldoende. Dit is meer dan het aandeel dat zelf frequenter open zou willen. Voor inwoners is het huidige beleid minder wenselijk dan andere

scenario's, een op de tien heeft namelijk de voorkeur voor enkele koopzondagen per jaar. De behoeften schommelen vooral tussen geen koopzondagen óf iedere week een koopzondag, waarbij het per kern verschilt welke optie de meerderheid heeft. Een voortzetting van zes koopzondagen per jaar kan als een middenweg beschouwd worden, maar stelt een meerderheid niet écht tevreden. De optie van meer dan zes koopzondagen per jaar (maar niet wekelijks) is ook voorgelegd en heeft de voorkeur van een enkeling. Ook onder inwoners kiest maar een klein deel voor de vergelijkbare optie 'iedere maand'.

Beleid aanpassen naar branche

Hoewel de resultaten niet uitgesplitst kunnen worden naar branche is er door de toelichtingen bij vragen wel iets te zeggen over de optie om de openstelling brancheafhankelijk te maken. Meerdere winkeliers benoemen het onderscheid tussen supermarkten en andere branches en zien de behoefte om supermarkten te openen op zondagen. Zij kunnen zich voorstellen dat supermarkten vaker (wekelijks) open mogen. Ook zijn er winkeliers die zelf niet open willen, maar het geen probleem vinden als andere winkeliers wel open zouden gaan. Voor inwoners zijn de dagelijkse boodschappen bij de supermarkt een van de belangrijkste redenen om een winkel te bezoeken op zondag. Momenteel gaan sommige inwoners hiervoor dus naar een andere gemeente. Ook worden de supermarkten veruit het meest genoemd als het gaat om winkels die men het liefst open ziet op koopzondag.

Inleiding

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In december 2018 heeft de gemeente Twenterand een pilot gedraaid met een koopzondag in Vroomshoop. Daarvoor was er in de gemeente geen sprake van openstelling van winkels op zondag. Naar aanleiding van de pilot is er een peiling uitgezet onder inwoners, waarin zij hun mening konden geven over zondagopenstelling.² Hierop volgde tot eind 2020 een pilot van zes koopzondagen van 12.00 tot 18.00 uur in Westerhaar en Vroomshoop. Na een evaluatie en bijeenkomst met belanghebbenden in het eerste kwartaal van 2021 is besloten de pilot tot eind 2023 te verlengen voor alle kernen in Twenterand. De gemeenteraad stelde daarbij vast dat er in het vierde kwartaal van 2023 opnieuw een evaluatie zou plaatsvinden.

De gemeente Twenterand heeft I&O Research opdracht gegeven tot het uitvoeren van een evaluatie van de zondagopenstelling Twenterand 2021-2023. In deze rapportage zijn de resultaten van de evaluatie beschreven.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is het evalueren van de pilot naar de zondagopenstelling in de kernen van Twenterand. De vier kernen zijn: Vriezenveen, Vroomshoop, Den Ham (OV) en Westerhaar-Vriezenveensewijk. Bij dit onderzoek zijn winkeliers en inwoners betrokken om zo een totaalbeeld te formuleren. Dit biedt de gemeenteraad handelingsperspectief voor toekomstig beleid.

Onderzoeksvraag en deelvragen

De centrale onderzoeksvraag is:

‘Welke economische en maatschappelijke gevolgen heeft de pilot zondagopenstelling in de vier kernen van Twenterand in de periode 2021-2023?’

Als deelvragen onderscheiden we:

- 1 Hoe hebben winkeliers hun openingstijden op koopzondagen gewijzigd?
- 2 Hoe hebben inwoners hun gebruik van de openstelling op koopzondagen gewijzigd?
- 3 Welke effecten zien winkeliers en inwoners van de verruiming van de winkeltijden op zondag, als het gaat om omzet, koopkrachtbinding en werkgelegenheid (economische effecten) en beleving van de zondag in brede zin (maatschappelijke effecten)?
- 4 In hoeverre is er behoefte onder winkeliers en inwoners om winkels meer of minder dan zes keer per jaar te openen? Wat vinden winkeliers en inwoners van de openingstijden?

² [Twenterand houdt enquête onder inwoners over veelbesproken koopzondag | Twenterand | tubantia.nl](#)

1.3 Onderzoeksverantwoording

Voor de evaluatie heeft I&O Research een peiling uitgevoerd onder inwoners en winkeliers. De dataverzameling vond plaats tussen 31 oktober en 19 november 2023. Hieronder volgt een toelichting van de respons per doelgroep.

1.3.1 Inwonersenquête

Bij het uitnodigen van inwoners is het van belang dat alle inwoners evenveel kans hebben op een uitnodiging voor het onderzoek en dat er voldoende mensen een uitnodiging krijgen zodat het onderzoek goed 'zichtbaar' is in de gemeenschap. Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) is een steekproef getrokken van 5.000 adressen in de gemeente Twenterand. Dit zijn per kern 1.100 adressen, aangevuld met 600 adressen in het buitengebied. Deze adressen zijn aselekt getrokken, wat betekent dat ieder adres evenveel kans had om een uitnodiging te ontvangen. Inwoners van deze 5.000 adressen ontvingen een brief met een uitnodiging en een unieke link om deel te nemen aan het onderzoek. In de brief stonden contactgegevens van de helpdesk. Mensen konden via telefoon, mail of WhatsApp ondersteuning krijgen bij het invullen van de vragenlijst. Ook kon men naar het gemeentehuis komen voor deze ondersteuning en indien dit voor de respondent niet mogelijk was werd men aan huis bezocht. Hiervoor zijn enkele verzoeken binnengekomen en afgehandeld door de gemeente Twenterand.

In totaal hebben 1.321 inwoners de vragenlijst ingevuld, waarmee een respons van 26 procent is behaald (tabel 1.1). Op basis van ervaringen met inwonersonderzoek over vergelijkbare onderwerpen werd een responspercentage van minimaal 15 procent en een respons van 200 inwoners per kern verwacht. De gerealiseerde respons gaat daar bovenuit met 222 tot 396 inwoners per kern en vormt een goede basis voor betrouwbare uitkomsten. Het geeft ook het belang weer van dit onderwerp voor de inwoners van de gemeente Twenterand.

Tabel 1.1 Respons inwoners naar kern

Kern	Steekproef	Respons (aantallen)	Respons (percentage)
Vriezenveen	1.100	396	36%
Den Ham	1.100	293	27%
Westerhaar - Vriezenveensewijk	1.100	222	20%
Vroomshoop	1.100	260	24%
Overig	600	150	25%
Totaal	5.000	1.321	26%

Vriezenveen heeft een hoger responspercentage dan de overige kernen. In Westerhaar - Vriezenveensewijk is de respons het laagst. Om uitspraken te doen die representatief zijn voor alle inwoners van de gemeente Twenterand is er een weging toegepast naar kernomvang. Daarnaast is er gewogen naar geslacht en leeftijd. Hierdoor kunnen we de resultaten presenteren per kern en voor de gehele gemeente. De resultaten van de leeftijdsgroep 18 tot 25 jaar zijn door de lage responsaantallen indicatief.

1.3.2 Winkeliersenquête

Voor het adressenbestand van winkeliers heeft I&O Research gebruik gemaakt van het Bedrijven en Instellingen Register Overijssel (BIRO). Winkels³ op deze lijst zijn gecontroleerd op het behoren tot de doelgroep en voorgelegd aan de gemeente Twenterand. Er is een lijst met 186 winkels opgesteld. Het BIRO bleek verouderd, waardoor de lijst enigszins wijzigde tijdens de veldwerkperiode. Bij het uitdelen van de vragenlijsten is een aantal winkels toegevoegd die niet op de lijst stonden. Daarnaast is er een aantal adressen van de lijst gehaald, bijvoorbeeld omdat deze winkels inmiddels niet meer actief waren of dat het een vestiging zonder winkelfunctie betrof (bijvoorbeeld een webwinkel). Uiteindelijk zijn er 149 winkels en kapperszaken benaderd voor het onderzoek.

De winkeliers kregen een brief met het verzoek de vragenlijst in te vullen. Het grootste deel van de winkeliers kreeg de brief persoonlijk overhandigd, in enkele gevallen is de brief in de brievenbus gedaan. Ook zijn – zoals gezegd – winkeliers benaderd die niet op de lijst stonden, maar waar veldwerkers wel een winkel opmerkten. Invullen van de vragenlijst kon zowel online (via een unieke link) als schriftelijk. Na twee weken zijn alle winkeliers die nog niet hadden deelgenomen opnieuw bezocht en verzocht om de vragenlijst alsnog in te vullen c.q. de ingevulde vragenlijst in te leveren.

Er is een respons behaald van 85 winkeliers, wat een responspercentage van 57 procent oplevert (tabel 1.2). De intensieve benadering van langsbrengen en ophalen van vragenlijsten leidt doorgaans tot een responspercentage boven de 50 procent. De behaalde respons in dit onderzoek is naar verwachting. Door het aantal van 85 deelnemende winkels en een redelijk gelijke spreiding van de respons over alle segmenten (branche, plaats en omvang) (tabel 1.2) is het mogelijk een betrouwbaar beeld te geven van de mening van winkeliers als geheel. Het aantal deelnemende winkeliers is niet voldoende groot om de resultaten uit te splitsen naar kern of branche. Acht supermarkteneigenaren in de gemeente Twenterand hebben de vragenlijst ingevuld. In enkele gevallen is een toelichting gegeven over de supermarkten. Door de kleine aantallen zijn deze resultaten indicatief.

³ Hieronder vallen ook kapperszaken in centrumgebieden.

Tabel 1.1 Respons ondernemers naar branche, kern en omvang

	Benaderd	Respons (aantallen)	Respons (percentage)
dagelijkse artikelen (supermarkten, drogisterijen, slijters, bakkers, (luxe) voedingsmiddelen)	38	21	55%
mode en luxe (kleding, schoenen, warenhuizen, juweliers, elektronica)	50	32	64%
in en om het huis (bloemen, wonen, doe-het-zelf, boeken, speelgoed, sport)	25	10	40%
overige detailhandel (fietsenwinkels, tweedehands, opticiens, specifiek aanbod zoals antiek)	24	16	67%
kappers	12	6	50%
Vriezenveen	68	33	49%
Vroomshoop	50	32	64%
Den Ham/Geerdijk	22	14	64%
Westerhaar-Vriezenveensewijk	9	6	67%
1 werkzame persoon	37	16	43%
2 t/m 4 werkzame personen	61	40	66%
5 of meer werkzame personen	42	29	69%
onbekend	9		
Totaal	149	85	57%

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we in hoeverre inwoners en winkeliers gebruik maken van de koopzondagen en de motivatie hiervoor. Hoofdstuk 3 beschrijft welke effecten inwoners en winkeliers zien van koopzondagen. In hoofdstuk 4 komt aan de orde wat de mening van inwoners en winkeliers is over het aantal koopzondagen en de openingstijden en de wensen rondom verschillende branches. Verdere verbeterpunten en opmerkingen van inwoners en winkeliers staan in hoofdstuk 5. De vragenlijsten zijn opgenomen in de bijlage.

Gebruik koopzondagen

2 Gebruik koopzondagen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt aan bod in hoeverre inwoners en winkeliers momenteel gebruikmaken van de koopzondagen. Eerst beschrijven we de frequentie en redenen van het winkelbezoek op koopzondag van inwoners. Ook de locatie van het winkelbezoek op zondag is hierin opgenomen. Daarna komt aan de orde in hoeverre winkeliers hun winkels hebben geopend op koopzondag en wat de redenen hiervoor zijn.

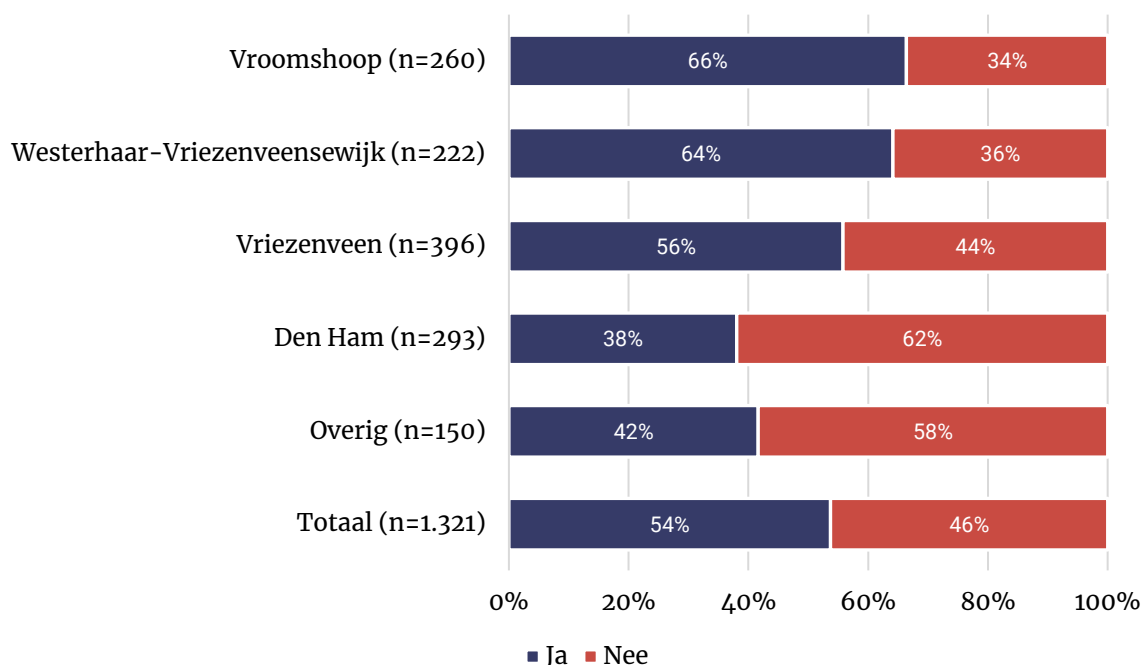
2.2 Inwoners

In deze paragraaf gaan we in op het gebruik van koopzondagen door inwoners. Aan inwoners is gevraagd hoe vaak ze een winkel bezoeken op zondag in de gemeente Twenterand en daarbuiten. Daarnaast is gevraagd naar de motieven om wel of niet op zondag een winkel te bezoeken. Ook beschrijven we de significante verschillen tussen de kernen.

Meer dan de helft bezoekt wel eens een winkel op koopzondag

Allereerst is er aan inwoners gevraagd of zij wel eens een winkel bezoeken op koopzondag, voor boodschappen, winkelen of funshoppen. Men kon hier antwoorden of zij in de eigen woonplaats, een andere plaats in Twenterand, buiten Twenterand of helemaal geen winkels bezoeken op koopzondag. In figuur 2.1 zijn deze antwoordopties samengevoegd tot wel ('ja') of geen ('nee') winkelbezoek voor een duidelijk overzicht.

Figuur 2.1 Bezoekt u wel eens een winkel op koopzondag (voor boodschappen, winkelen of funshoppen)? (samengevoegd ja/nee)

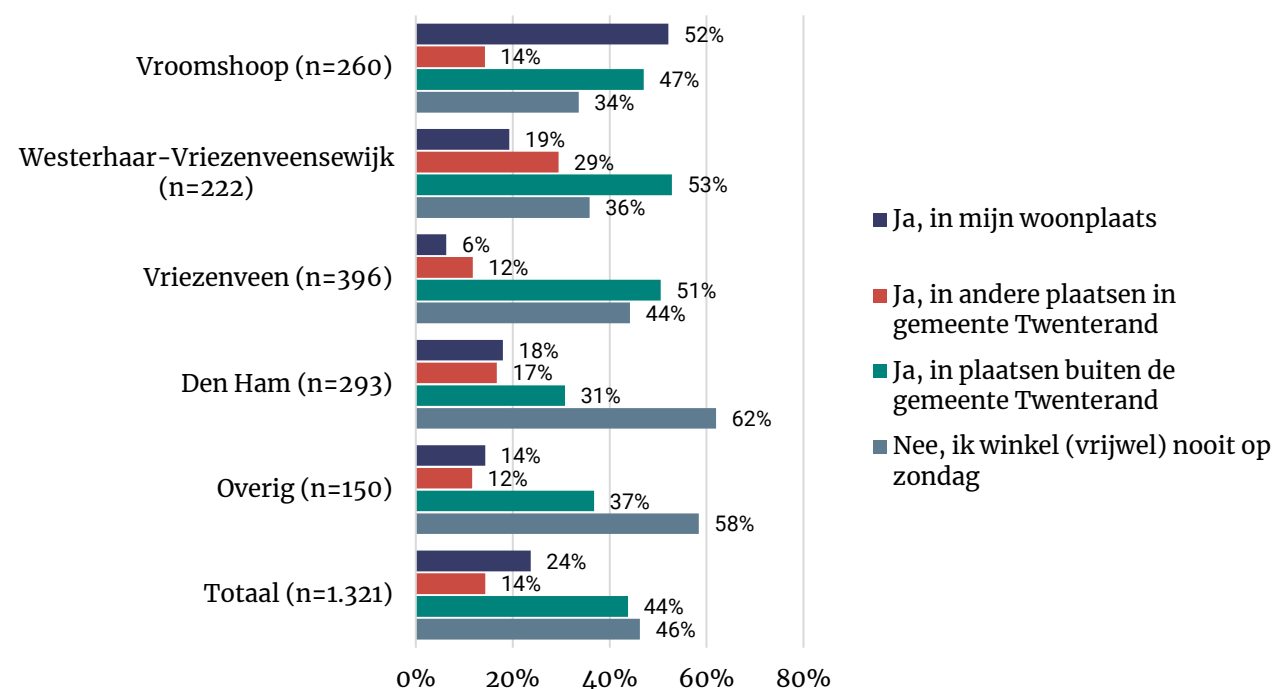

De resultaten laten zien dat ruim de helft (54%) van de inwoners van de gemeente Twenterand wel eens een winkel bezoekt op zondag. Inwoners van Vroomshoop maken het meest gebruik van koopzondagen, twee derde bezoekt wel eens een winkel op koopzondag. Dit is vergelijkbaar voor inwoners in Westerhaar-Vriezenveensewijk (64%) en in Vriezenveen is dit ruim de helft (56%). Inwoners van Den Ham en de buitengebieden geven significant vaker aan (vrijwel) nooit een winkel te bezoeken op zondag vergeleken met de andere kernen (respectievelijk 62% en 58%). Verder geven 65-plussers vaker aan niet te winkelen op zondag (65%) vergeleken met 18- tot 25-jarigen (15%)⁴, 25- tot 45-jarigen (35%) en 45-65 jarigen (42%). Ook het verschil met jongeren (18-25 jaar) is significant voor elke leeftijdsgroep.

Ruim vier op de tien winkelen wel eens buiten de gemeente Twenterand

Ook in de uitsplitsing waar men een winkel bezoekt op zondag zitten enkele significante verschillen. Van alle inwoners in de gemeente Twenterand bezoekt een kwart wel eens een winkel op koopzondag in de eigen woonplaats en 14 procent winkelt wel eens in andere plaatsen in de gemeente. Ruim vier op de tien inwoners (44%) bezoeken wel eens een winkel buiten de gemeente Twenterand op koopzondag. Inwoners van Den Ham en de buitengebieden bezoeken minder vaak winkels buiten de gemeente Twenterand vergeleken met inwoners uit andere kernen. In 2023 heeft voornamelijk Vroomshoop gebruik gemaakt van de mogelijkheid om winkels op zondag te openen. Dit verklaart dat relatief veel inwoners in deze kern (52%) aangeven in de eigen woonplaats een winkel te hebben bezocht op koopzondag. Inwoners van Westerhaar-Vriezenveensewijk gaan juist significant vaker naar een andere plaats in de gemeente.

Figuur 2.2 Bezoekt u wel eens een winkel op koopzondag (voor boodschappen, winkelen of funshoppen)? (meerdere antwoorden mogelijk)

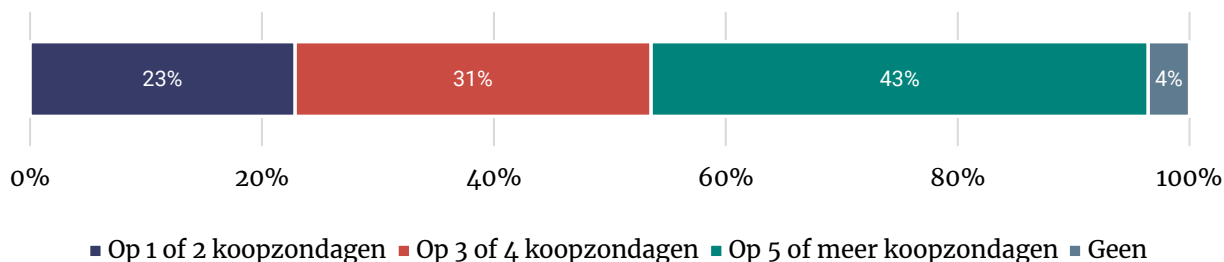

⁴ Door de lage responsaantallen onder deze leeftijdscategorie zijn de verschillen indicatief.

Aantal bezochte koopzondagen in Twenterand

Aan inwoners die op zondag wel eens een winkel bezoeken in Twenterand is gevraagd hoeveel koopzondagen zij daar bezochten in 2023. Bijna een kwart (23%) bezocht 1 of 2 koopzondagen. Een derde winkelde in Twenterand op 3 of 4 koopzondagen en 43 procent bezocht 5 of meer koopzondagen.

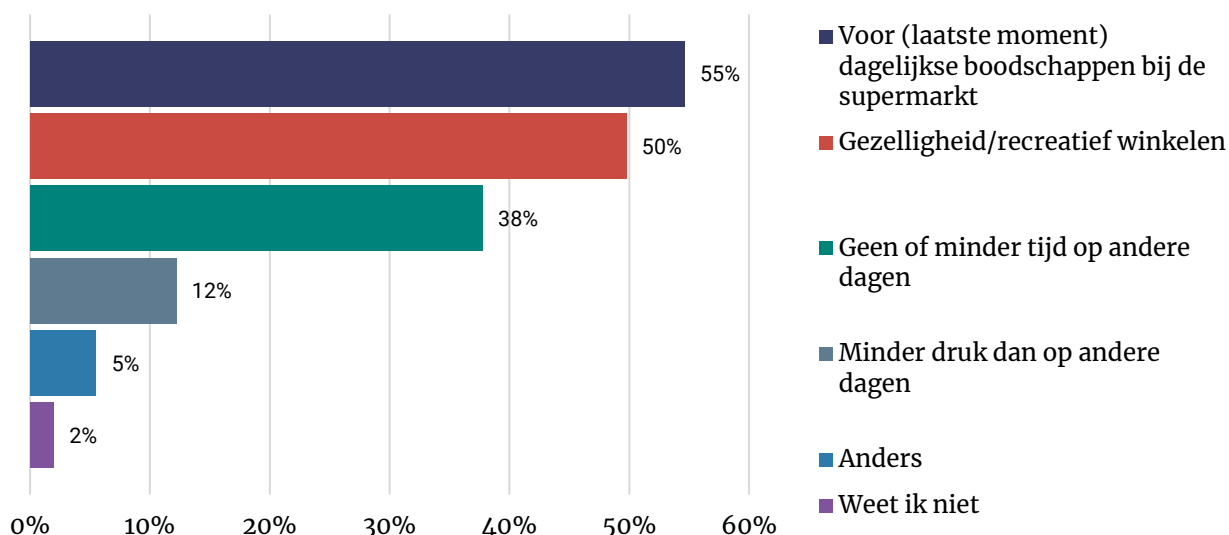
Figuur 2.3 Inwoners die een koopzondag hebben bezocht in Twenterand: Op hoeveel koopzondagen heeft u een winkel bezocht in de gemeente Twenterand in 2023? (n=383)

Dagelijkse boodschappen meest genoemde reden voor winkelen op zondag

Voor meer dan de helft (55%) van de inwoners die op koopzondag winkelen is een van de belangrijkste redenen de (laatste moment) dagelijkse boodschappen bij de supermarkt. Ook noemt de helft gezelligheid/recreatief winkelen als een belangrijke reden en 38 procent geeft aan geen of minder tijd te hebben op andere dagen. Inwoners tussen de 25 en 45 jaar zeggen significant vaker dan andere leeftijdsgroepen dat geen of minder tijd op andere dagen een van de belangrijkste redenen is. Dit is 57 procent voor deze groep tegenover 6 tot 34 procent voor de andere leeftijdsgroepen.

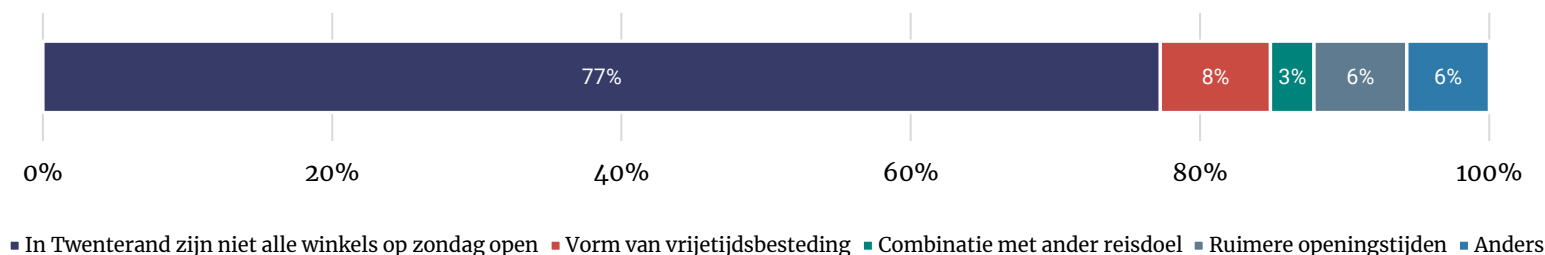
Figuur 2.4 Inwoners die wel eens een winkel bezoeken op koopzondag: Wat zijn de belangrijkste redenen dat u (wel eens) een winkel bezoekt op koopzondag? (n=702) (maximaal twee antwoorden)

Gesloten winkels in Twenterand reden om buiten de gemeente te winkelen

Bijna de helft van de inwoners (47%) bezoekt wel eens een winkel op koopzondag in plaatsen buiten de gemeente Twenterand. Ruim een derde van hen (37%) winkelt vaak buiten de gemeente op koopzondag, 45 procent doet dit soms en 17 procent winkelt zelden buiten Twenterand op koopzondag. Voor bijna acht op de tien is de belangrijkste reden hiervoor dat niet alle winkels in de gemeente Twenterand open zijn op zondag. Minder genoemde redenen zijn: een vorm van vrijetijdsbesteding (8%), combinatie met ander reisdoel (3%) en ruimere openingstijden in andere gemeenten (6%). Zes procent noemt nog een andere reden.

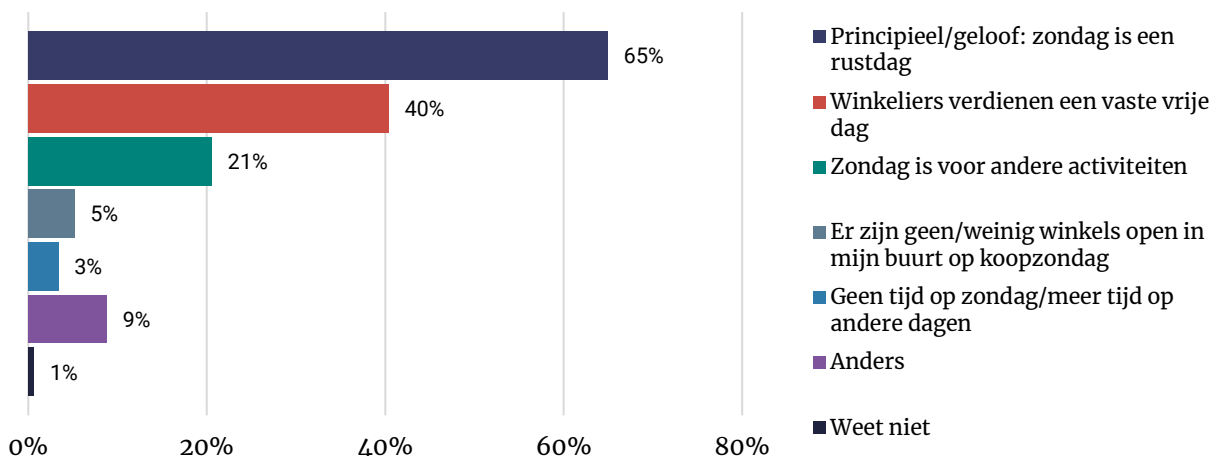
Figuur 2.5 Inwoners die wel eens een winkel bezoeken op koopzondag buiten Twenterand: Wat is de belangrijkste reden om ergens anders dan in de gemeente Twenterand een winkel te bezoeken op koopzondag? (n=576)

Zondagsrust belangrijkste reden om niet te winkelen

Aan inwoners die niet winkelen op zondag is gevraagd naar de redenen hiervoor. De meest genoemde reden waarom men geen winkels bezoekt op koopzondag is wegens geloofsovertuigingen/uit principe, waarbij zondag wordt beschouwd als een rustdag. Twee derde noemt dit als een van de belangrijkste redenen. Vier op de tien vinden dat winkeliers een vaste vrije dag verdienen en een op de vijf ziet zondag als een dag voor andere activiteiten. Drie kwart (76%) van de inwoners in Den Ham die niet winkelen op zondag doet dit uit geloofsovertuigingen/principe, dit is significant meer dan onder inwoners uit Vriezenveen (60%) en Vroomshoop (53%). Voor twee derde (68%) van de inwoners uit Westerhaar-Vriezenveensewijk die niet winkelen op zondag is geloof/principe een van de belangrijkste redenen. Bij de antwoordoptie 'anders' werd voornamelijk als reden genoemd dat er voldoende tijd is om te winkelen op de zes andere dagen.

Figuur 2.6 Wat zijn de belangrijkste redenen dat u geen winkels bezoekt op koopzondag? (n=623) (maximaal twee antwoorden)

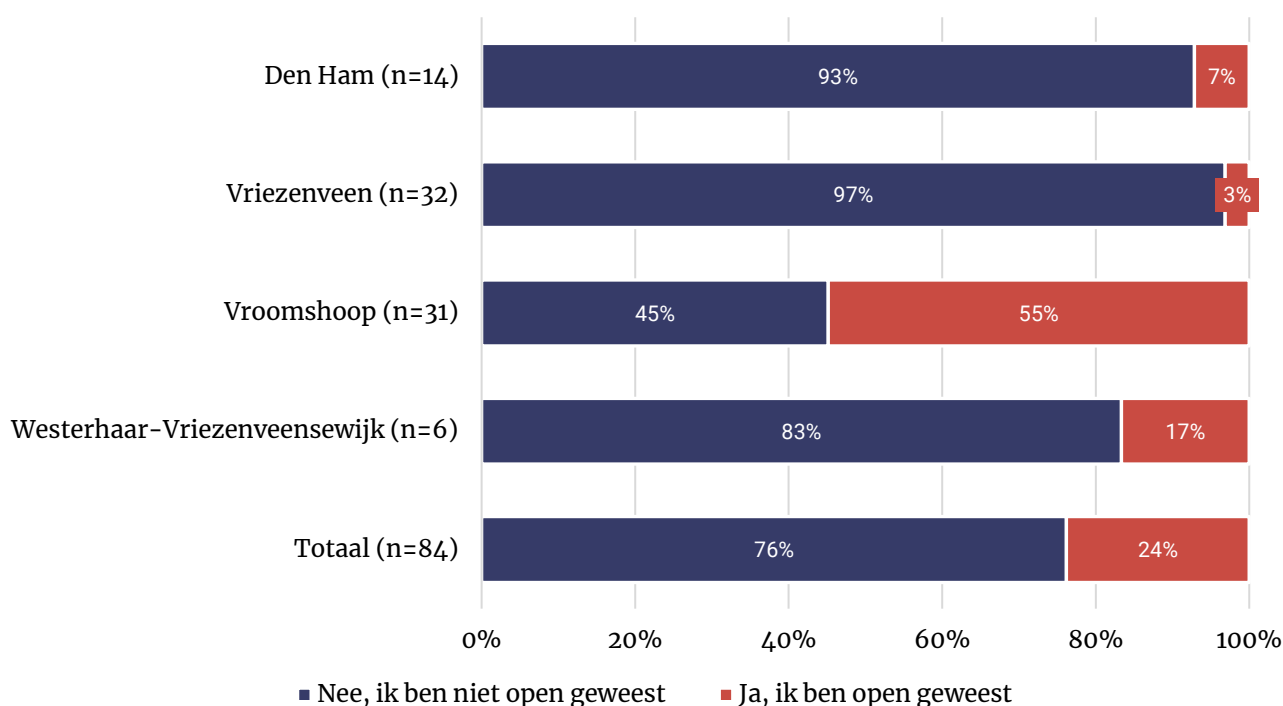
2.3 Winkeliers

Naast inwoners zijn ook winkeliers gevraagd naar hun gebruik van de koopzondagen. In deze paragraaf beschrijven we of winkeliers wel of niet open zijn geweest op de koopzondagen en wat de redenen hiervoor waren. Kernen hebben bij de gemeente gemeld op welke data zij koopzondagen organiseerden in 2023. Gedurende de gehele maand januari was een meubelzaak in Vriezenveen geopend op zondagen. Daarnaast zijn er in Vroomshoop drie koopzondagen geweest voor alle winkels en drie aparte koopzondagen in augustus specifiek voor supermarkten.

Kwart winkeliers open geweest op koopzondag

Een kwart van de winkeliers is open geweest op een van de koopzondagen in 2023. Drie kwart is dus niet open geweest. Van de acht supermarkteigenaren die de vragenlijst invulden heeft de helft de winkel geopend op een van de koopzondagen. Hoewel het aantal deelnemende winkeliers niet voldoende is om de resultaten uit te splitsen naar kern, is het in dit geval belangrijk om die verschillen wel weer te geven. In Vroomshoop heeft namelijk meer dan de helft (55%) van de winkeliers hun winkel geopend op een van de koopzondagen, tegenover maximaal 17 procent in andere kernen. Dit heeft als reden dat Vroomshoop als enige kern koopzondagen heeft georganiseerd voor alle winkels. In totaal zijn 20 winkeliers open geweest op een van de koopzondagen, waarvan 17 gevestigd in Vroomshoop. Dit moet dus in acht worden genomen bij het lezen van de verdere resultaten.

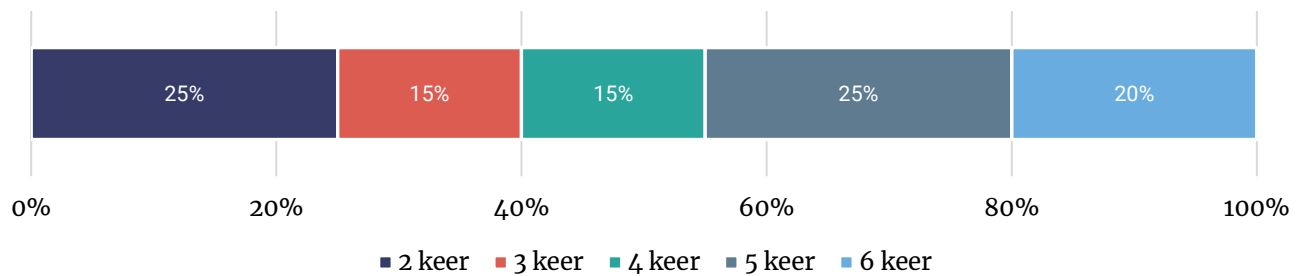
Figuur 2.7 Heeft u in 2023 gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot openstelling op koopzondagen?

Zeven op de tien winkeliers even vaak open als in 2022

Winkeliers konden in de bovenstaande vraag aangeven op hoeveel koopzondagen zij open zijn geweest. Vier winkeliers (20%) zijn 6 keer open geweest en vijf winkeliers (25%) openden hun winkel op 5 koopzondagen. Drie winkeliers openden hun winkel op 4 koopzondagen en nog drie op 3 koopzondagen (beide 15%). De overige vijf winkeliers (25%) waren 2 zondagen geopend in 2023.

Figuur 2.8 'Ja, ik ben open geweest op ... zondagen (maximaal 6)' (n=20)

Ook werd aan winkeliers gevraagd of dit vaker, even vaak of minder vaak was dan in 2022. Zeven op de tien winkeliers waren even vaak open. Vijftien procent was vaker open en 15 procent minder vaak.

Omzetverhoging meest genoemde reden om open te gaan

Twee derde van de winkeliers noemt omzet- of winstverhoging als een van de belangrijkste redenen om open te gaan op koopzondag. Meer dan de helft (56%) ziet winkelopenstelling op zondag als service voor de klant en een helft wil hiermee een bijdrage leveren aan een beter imago van het winkelgebied. Het vermoeden dat klanten naar andere gemeenten gaan waar winkels wél open zijn op zondag is voor ruim vier op de tien (44%) een belangrijke reden om zelf open te gaan. Minder genoemde redenen zijn het vermoeden dat klanten naar andere winkels binnen de gemeente gaan die wel open zijn (17%) en het landelijke beleid vanuit de hoofdorganisatie (11%).

Figuur 2.9 Wat zijn de belangrijkste redenen dat u gebruik heeft gemaakt van opening op koopzondagen? (n=18) (maximaal drie antwoorden)

Vier op de tien winkeliers verwachten geen omzetverhoging en houden daarom winkel dicht

Aan winkeliers die hun winkel niet openen op koopzondag in 2023 is gevraagd wat hiervoor de belangrijkste redenen zijn. Vier op de tien winkeliers (42%) noemen economische redenen: zij verwachten geen omzetverhoging door koopzondagen. Daarnaast noemden vier op de tien het belang van zondag als vaste rustdag en opent 36 procent hun winkel niet wegens persoonlijke redenen, zoals geloofsovertuiging of uit principe. Een kwart (23%) noemt sociale redenen, 16 procent heeft geen personeel beschikbaar om die dag te werken en 13 procent geeft aan dat er te weinig winkels open zijn en zij daarom zelf ook niet opengaan. Bij de antwoordoptie 'anders, namelijk' wordt verder nog genoemd (door winkeliers in Vriezenveen) dat inwoners er geen behoefte aan hebben.

Figuur 2.10 Wat zijn de belangrijkste redenen dat u geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid de winkel te openen op koopzondag? (n=64) (maximaal twee antwoorden)

Effecten van koopzondagen

3 Effecten van koopzondagen

3.1 Inleiding

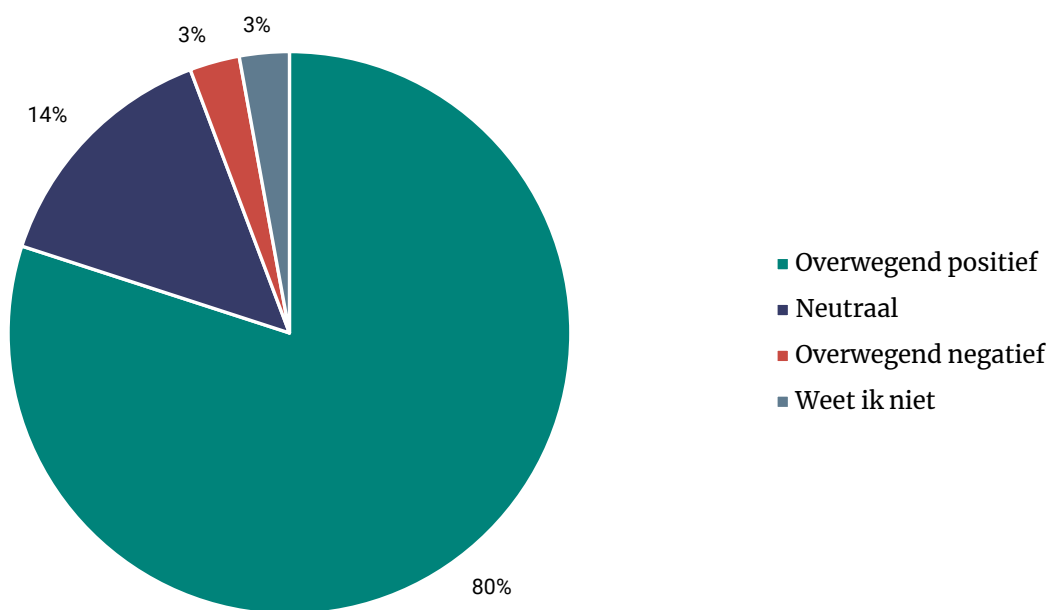
Dit hoofdstuk beschrijft de (economische en maatschappelijke) effecten van koopzondagen voor inwoners en winkeliers. Bij inwoners gaat het hierbij bijvoorbeeld om de ervaring van overlast. Bij winkeliers gaat het onder andere om de beschikbaarheid van winkelpersoneel op zondagen en druk vanuit de omgeving om wel of niet open te gaan.

3.2 Inwoners

Acht op de tien positief over koopzondagen

Aan inwoners die in Twenterand een koopzondag hebben bezocht is gevraagd naar hun algemene ervaring met de koopzondagen. Acht op de tien hebben een (overwegend) positieve ervaring met de koopzondagen (figuur 3.1). Veertien procent is neutraal en 3 procent is (overwegend) negatief. De overige 3 procent weet het niet.

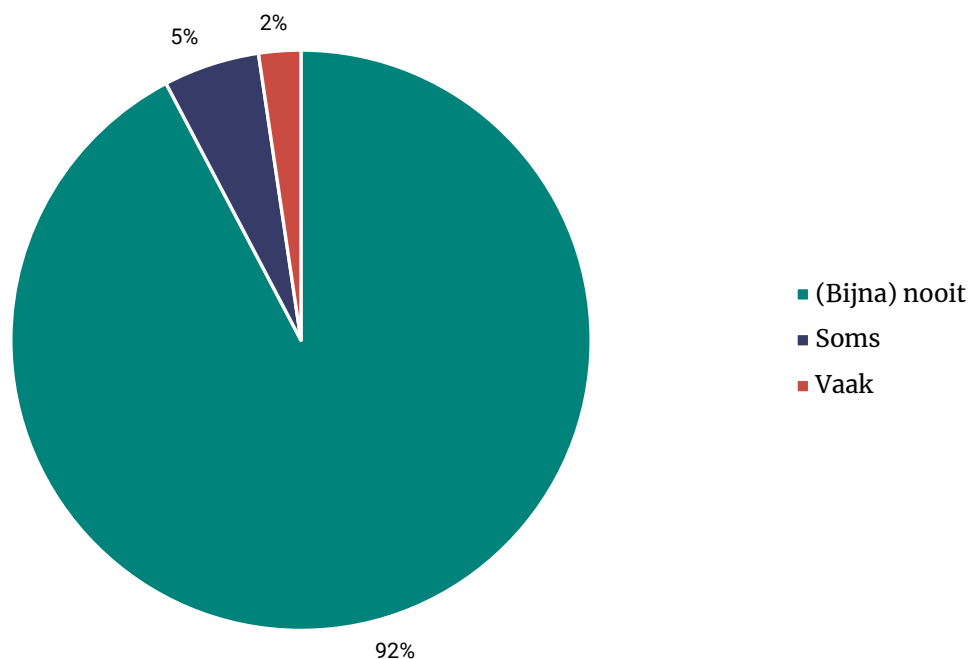
Figuur 3.1 Inwoners die een koopzondag hebben bezocht in Twenterand: Wat is uw algemene ervaring met de koopzondagen in de gemeente Twenterand? (n=383)

Negen op de tien inwoners ervaren geen overlast van koopzondagen

Daarnaast is aan alle inwoners gevraagd of zij wel eens overlast ervaren als gevolg van de koopzondagen. Negen op de tien inwoners ervaren (bijna) nooit overlast. Vijf procent ervaart soms overlast en voor 2 procent leiden de koopzondagen vaak tot overlast. Er zijn geen significante verschillen tussen de kernen.

Figuur 3.2 Ervaart u wel eens overlast als gevolg van de koopzondagen in de gemeente Twenterand? (n=1.321)

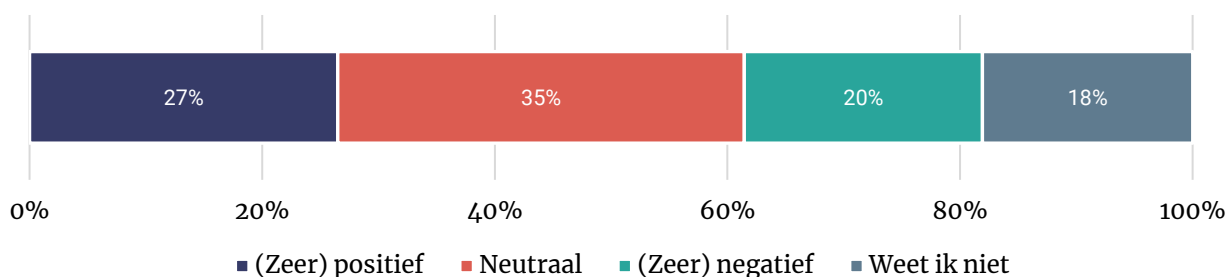
Als men aangaf soms of vaak overlast te ervaren kon dit in een toelichting uitgelegd worden. Hierin komt vooral naar voren dat er op koopzondagen meer auto's rijden, en er dus drukte is in het verkeer en bij het parkeren. Ook noemt men algemeen 'drukte' waar er volgens hen juist rust moet zijn op zondag. Er is meer bedrijvigheid en geluidsoverlast, waarbij men specifiek benoemt muziek, en het laden en lossen en winkelkarretjes bij supermarkten. Ook vinden enkele inwoners het moeten werken op zondag (zelf of anderen) overlastgevend.

3.3 Winkeliers

Een kwart is (zeer) positief over koopzondagen

Aan winkeliers is gevraagd wat hun algemene ervaring is met de koopzondagen in de gemeente Twenterand. Ruim een kwart van de winkeliers (27%) is (zeer) positief over de koopzondagen. Een derde (35%) is neutraal en een op de vijf (20%) ervaart het als (zeer) negatief. Achttien procent weet het niet. Onder winkeliers die open zijn geweest op een koopzondag is drie kwart positief, 5 procent neutraal en een op de vijf negatief. Ruim vier op de tien winkeliers (44%) die niet open gingen zijn neutraal. Een op de tien (11%) is positief, een op de vijf (21%) negatief en een kwart (24%) weet het niet.

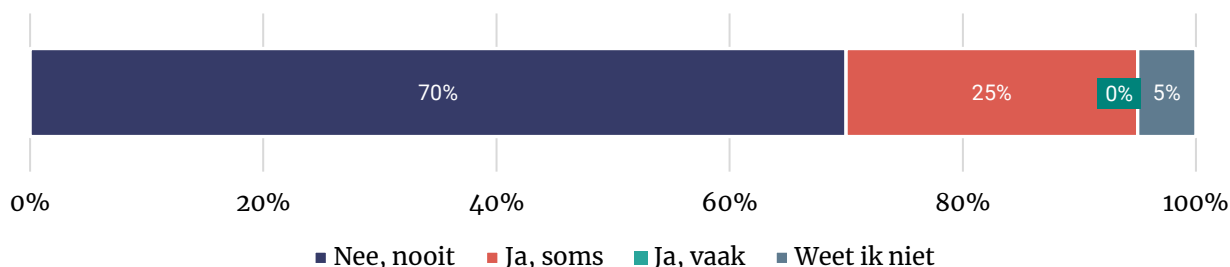
Figuur 3.3 Wat is uw algemene ervaring met de koopzondagen in de gemeente Twenterand? (n=83)

Zeven op de tien winkeliers hebben geen moeite met het vinden van personeel

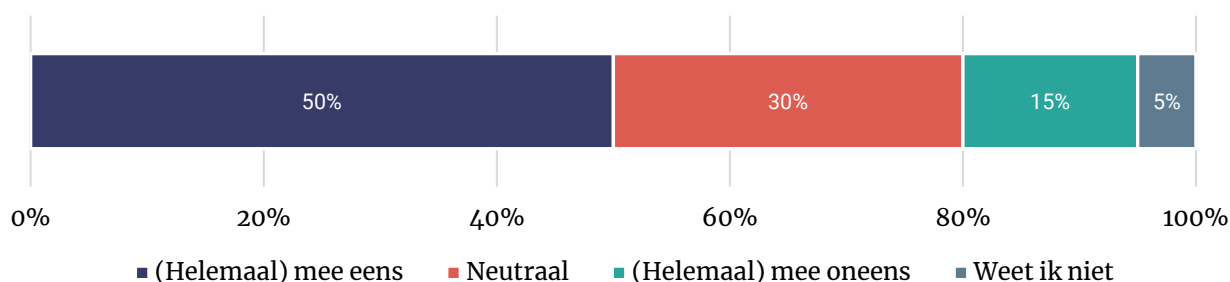
Zeven op de tien winkeliers die in 2023 wel eens open zijn geweest op zondag ervaarden geen problemen met het vinden van personeel. Een kwart heeft hier soms moeite mee en 5 procent weet het niet.

Figuur 3.4 Heeft u moeite met het vinden van personeel dat bereid is om op zondag te werken? (n=20)

Daarnaast legden we de 20 winkeliers die open zijn geweest de stelling voor 'Mijn winkel heeft voordeel gehad bij de koopzondagen'. De helft is het hier (helemaal) mee eens en 30 procent staat hier neutraal in. Vijftien procent is het (helemaal) oneens met de stelling en ervaarde dus geen voordeel. Vijf procent weet het niet.

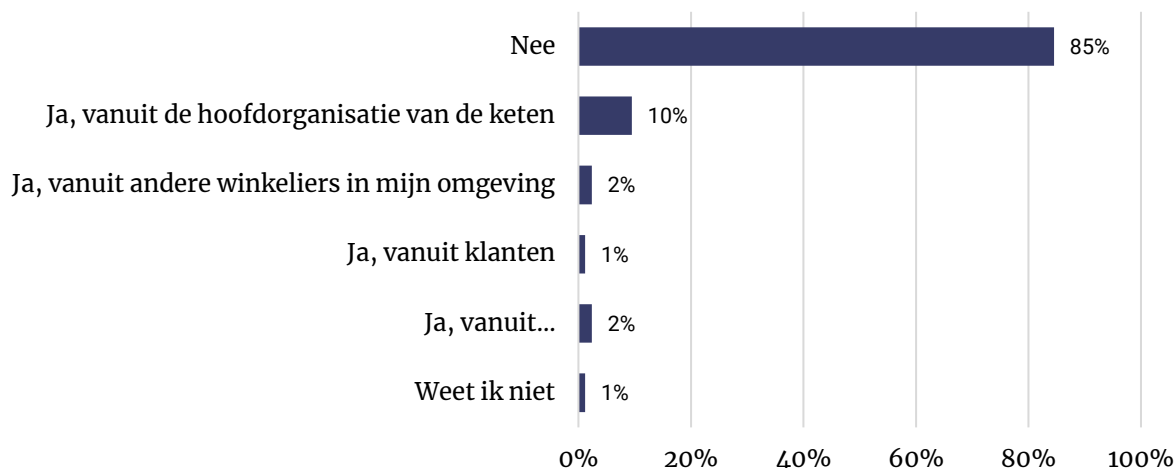
Figuur 3.5 Winkeliers die open zijn geweest: Mijn winkel heeft voordeel gehad bij de koopzondagen (n=20)

Ruim acht op de tien ervaren geen druk om winkel te openen of gesloten te houden

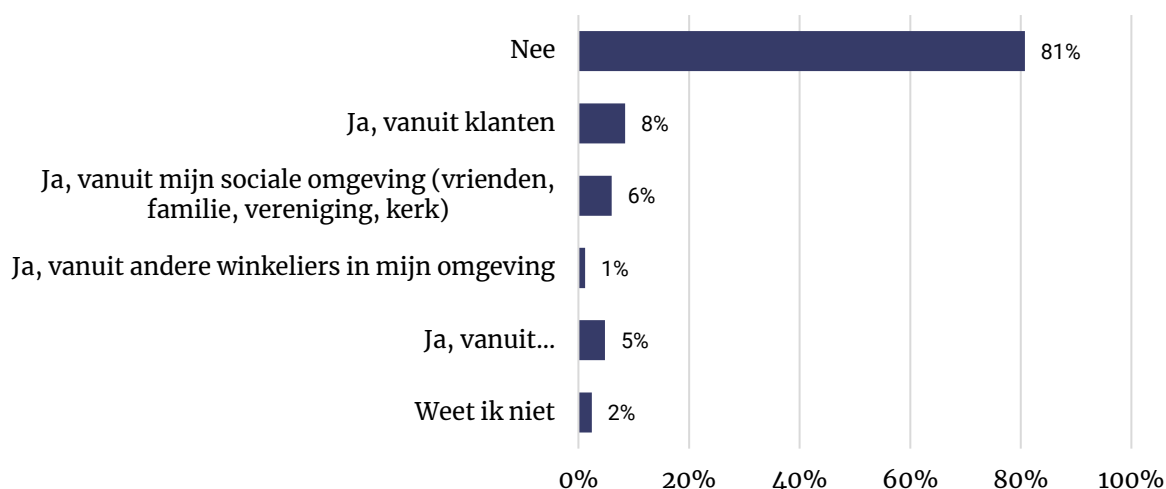
Aan winkeliers is gevraagd of zij druk ervaren om hun winkel op zondag te openen. Ruim acht op de tien (85%) ervaren geen druk vanuit hun omgeving. Een op de tien ervaart druk vanuit de hoofdorganisatie van de keten en een enkeling ervaart druk vanuit andere winkeliers (2%), klanten (1%) of anderen (2%).

Figuur 3.6 Heeft u ooit druk ervaren om uw winkel op zondag te openen? (n=84) (meerdere antwoorden mogelijk)

Ook als het gaat om het gesloten houden van de winkel ervaren acht op de tien (81%) geen druk om dit te doen. Acht procent ervaart druk vanuit klanten en 6 procent vanuit de sociale omgeving (vrienden, familie, vereniging, kerk). Daarnaast ervaart 1 procent druk vanuit andere winkeliers en 5 procent vanuit anderen in de omgeving. Winkeliers die open zijn geweest ervaren helemaal geen druk van anderen om gesloten te blijven. Onder winkeliers die gesloten bleven ervaart drie kwart geen druk. Ruim twee op de tien (23%) ervaren wel druk, voornamelijk vanuit klanten en de sociale omgeving.

Figuur 3.7 Heeft u ooit druk ervaren om uw winkel op zondag gesloten te houden? (n=83) (meerdere antwoorden mogelijk)

Wensen t.a.v. zondagopenstelling

4 Wensen ten aanzien van zondagopenstelling

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de wensen van inwoners en winkeliers met betrekking tot het aantal koopzondagen en de openingstijden. Ook de behoefte van openstelling van winkels in verschillende branches komt aan bod.

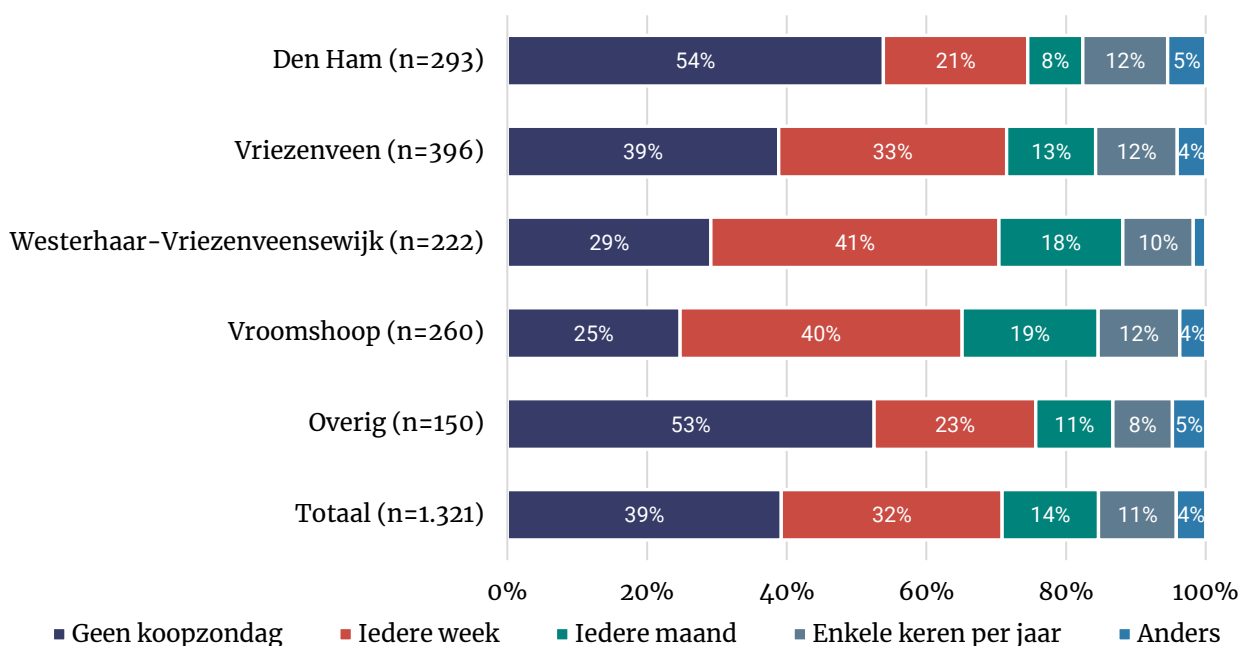
4.2 Inwoners

Kernen verschillen van mening over al dan niet openen van winkels op zondag

Aan inwoners is gevraagd hoe vaak zij een koopzondag zouden willen in de gemeente Twenterand. Vier op de tien geven aan liever helemaal geen koopzondagen te willen in de gemeente. Zes op de tien zijn voorstander van koopzondagen, waarbij een derde van alle inwoners het liefst iedere week een koopzondag zou willen. Veertien procent wil iedere maand een koopzondag en een op de tien geeft de voorkeur aan de huidige situatie, namelijk enkele keren per jaar. Vier procent ziet het anders voor zich, zoals een wekelijkse koopzondag voor supermarkten en andere winkels bijvoorbeeld maandelijks. Anderen vinden het de keuze van de ondernemer of maakt het niet veel uit.

Er zijn enkele significante verschillen tussen de kernen (figuur 4.1). In Den Ham en de buitengebieden wil meer dan de helft liever geen koopzondag (respectievelijk 54% en 53%). Dit percentage is significant hoger dan in de andere kernen. Vier op de tien inwoners van Westerhaar-Vriezenveensewijk (41%) en Vroomshoop (40%) zouden iedere week een koopzondag willen. In Vriezenveen is dit een derde (33%). Met een vijfde van de inwoners (21%) hebben in Den Ham significant minder inwoners die wens.

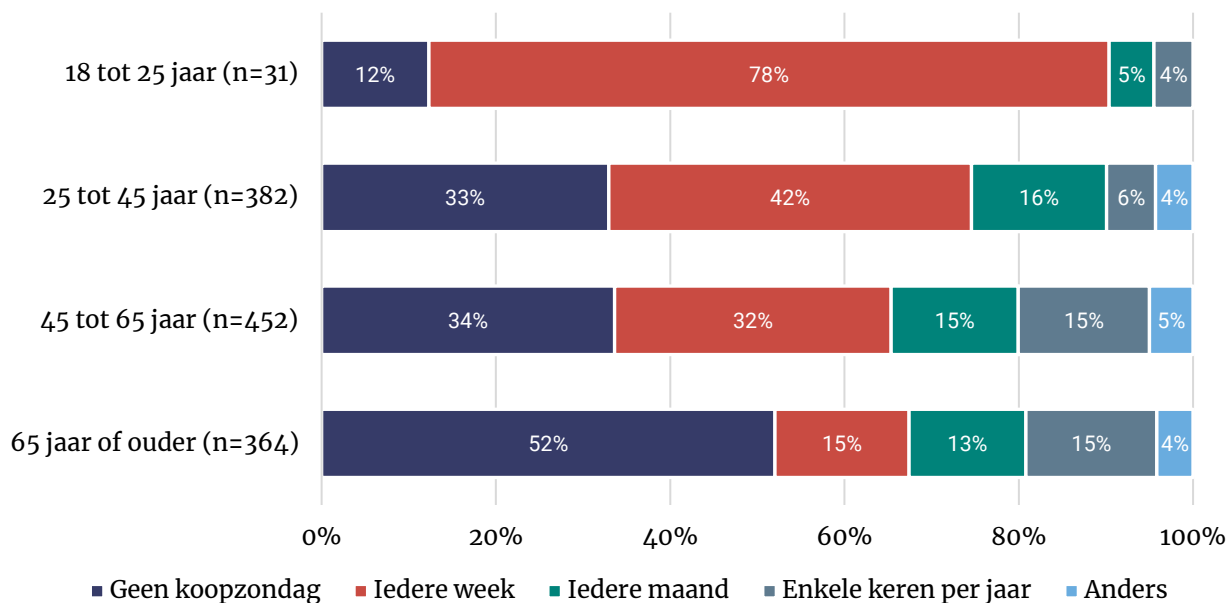
Figuur 4.1 Hoe vaak zou u een koopzondag willen in de gemeente Twenterand?

Koopzondag minder gewenst onder ouderen

Meer dan de helft van de 65-plussers (52%) wil liever helemaal geen koopzondag. Dit is significant meer dan onder 25 tot 45-jarigen en 45 tot 65-jarigen, waar dit een derde is. Voor jongeren (18-25 jaar) is dit nog lager, namelijk 12 procent⁵. Bijna acht op de tien jongeren (78%) wil iedere week een koopzondag. Onder inwoners tussen de 25 en 45 jaar wil ruim vier op de tien (42%) iedere week een koopzondag en onder 45 tot 65-jarigen is dit een derde. Dit is significant hoger dan onder ouderen (15%).

Figuur 4.2 Hoe vaak zou u een koopzondag willen in de gemeente Twenterand?

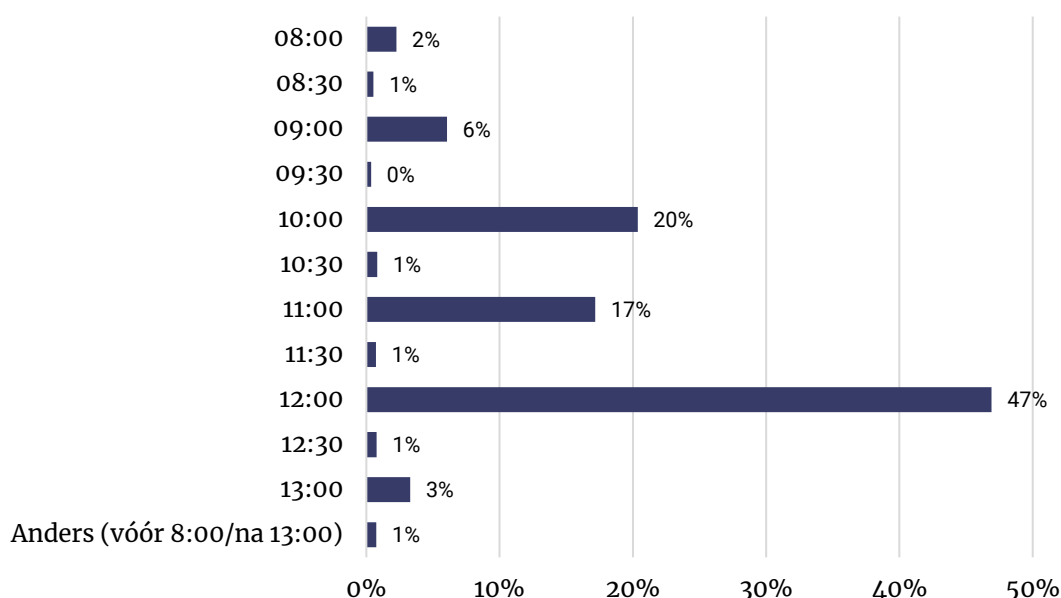

⁵ Door de lage responsaantallen in deze leeftijdscategorie zijn de verschillen indicatief.

Bijna de helft kan zich vinden in huidige openings- en sluitingstijden

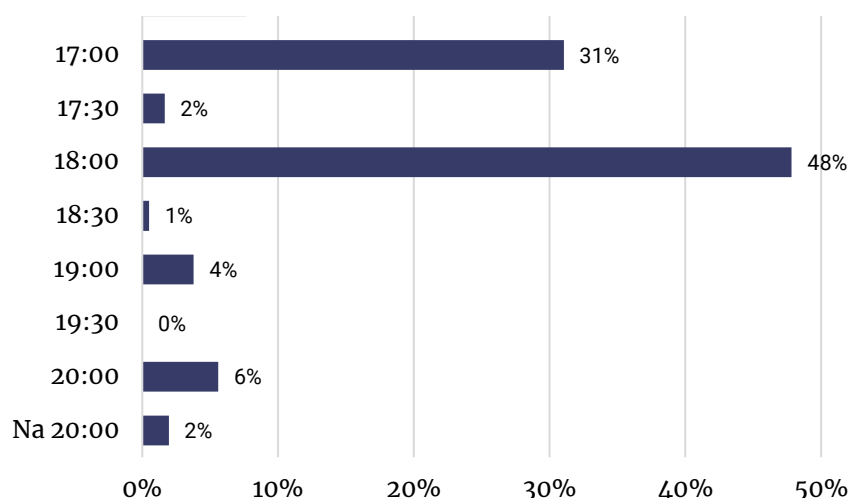
Bijna de helft van de voorstanders van koopzondagen is het eens met de huidige openingstijden, namelijk 12.00 uur. Een vijfde zou de winkels liever om 10.00 uur open zien gaan en 17 procent heeft 11.00 uur als voorkeur. Een op de tien (9%) prefereert een openingstijd vóór 10.00 uur. Vers brood wordt meermaals genoemd als reden om vóór 12.00 uur naar de winkel te willen kunnen.

Figuur 4.3 Gewenste openingstijd onder voorstanders koopzondag: Op welke tijdstippen zou u willen dat de winkels in de gemeente Twenterand op koopzondag open zijn? (n=746)

Op dit moment sluiten de winkels in gemeente Twenterand om 18.00 uur op koopzondagen. De helft (48%) van de inwoners die graag gebruik maken van koopzondagen vindt dit een passende sluitingstijd. Een derde (31%) vindt 17.00 uur een goede sluitingstijd en enkele inwoners (8%) vinden dat winkels voor 17.00 uur al mogen sluiten. Vier procent geeft 19.00 uur aan als gewenste sluitingstijd en 6 procent zou de winkels graag tot 20.00 uur open zien.

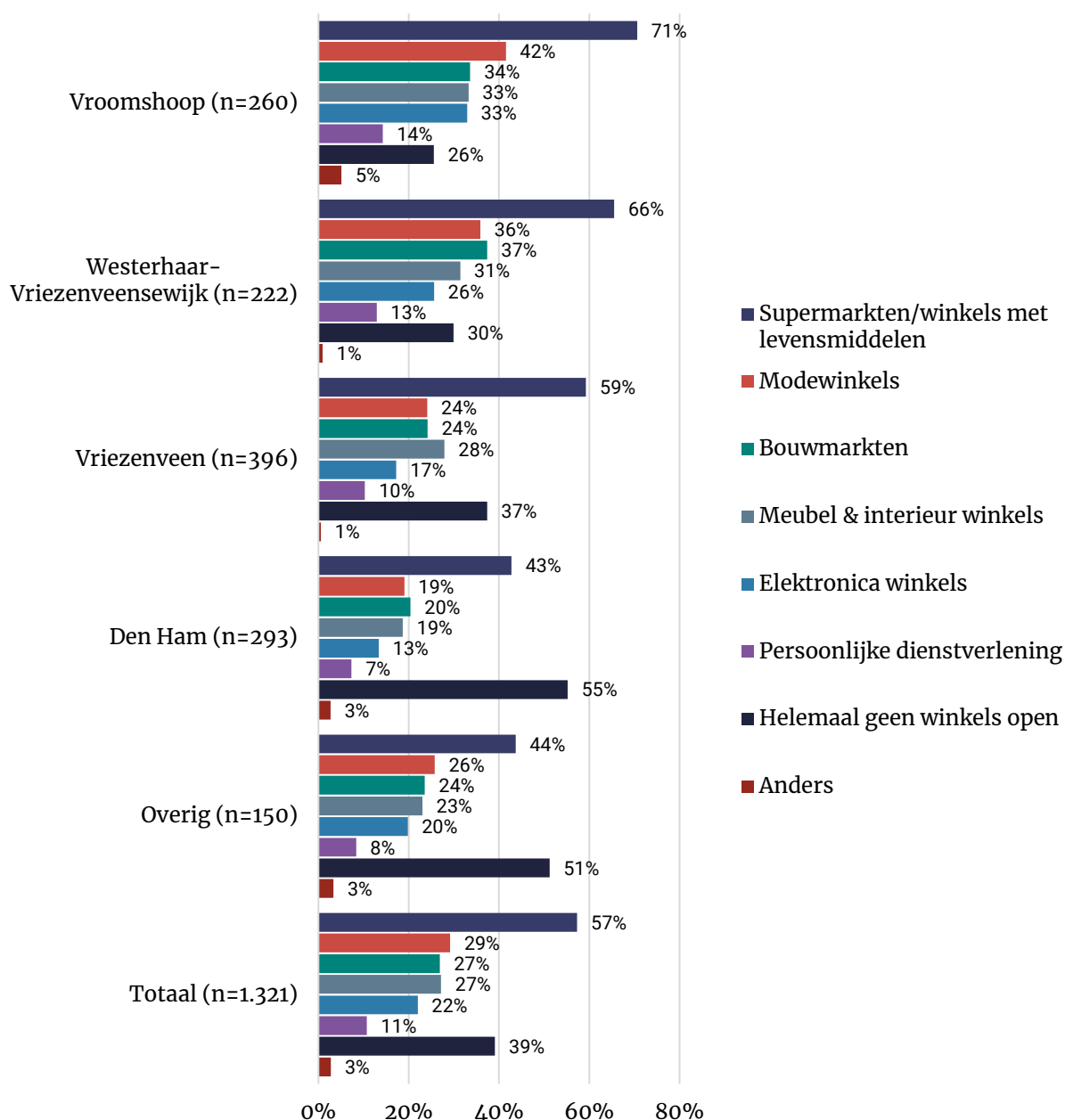
Figuur 4.4 Gewenste sluitingstijd onder voorstanders koopzondag: Op welke tijdstippen zou u willen dat de winkels in de gemeente Twenterand op koopzondag open zijn? (n=745)

Meeste behoefte aan openen van supermarkten op koopzondag

Naast de gewenste openings- en sluitingstijden is aan inwoners gevraagd welke winkels zij het liefst open zien tijdens een koopzondag. Bijna zes op de tien inwoners noemen supermarkten/winkels met levensmiddelen. Daarna volgen de modewinkels (39%), bouwmarkten (27%) en meubel & interieurwinkels (27%). Supermarkten worden door inwoners van Vroomshoop, Westerhaar-Vriezenveensewijk en Vriezenveen significant vaker genoemd dan door inwoners van Den Ham en de buitengebieden. Ook modewinkels en bouwmarkten worden significant vaker genoemd door inwoners van Vroomshoop en Westerhaar-Vriezenveensewijk dan die van Den Ham. De voornaamste reden voor deze verschillen is dat inwoners in Den Ham vaker de voorkeur geven aan gesloten winkels op zondag (55%). Om diezelfde reden noemen 18- tot 65-jarigen ook meer winkels die ze graag open zien vergeleken met 65-plussers.

Figuur 4.5 Welke winkels ziet u het liefst open tijdens een koopzondag?

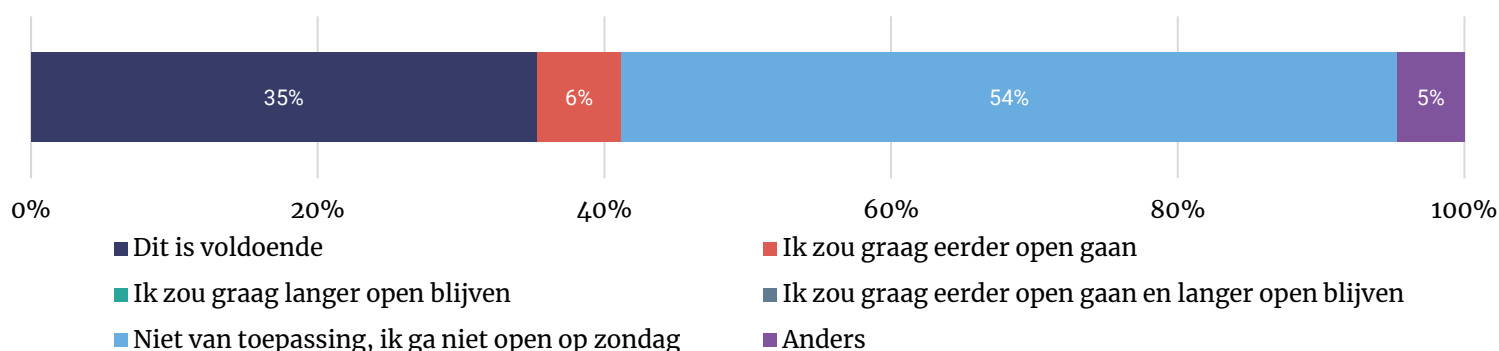

4.3 Winkeliers

Tevredenheid over huidige openingstijden

Ook aan winkeliers is gevraagd wat ze vinden van de huidige toegestane openingstijden. Deze vraag is aan iedere winkelier gesteld, ook als men hun winkel niet heeft geopend. Voor meer dan de helft (54%) is het niet van toepassing, omdat zij hun winkel niet openen en er verder geen mening over hebben. Ruim een derde (35%) vindt de huidige openingstijden voldoende en 6 procent zou graag eerder opengaan. Het gaat daarmee om vijf winkeliers die eerder open zouden willen, waarvan vier supermarkteigenaren. Er zijn geen winkeliers die langer of eerder en langer open zouden zijn.

Figuur 4.6 Wat is uw mening over de toegestane openingstijden op koopzondagen met betrekking tot uw winkel? (n=85)

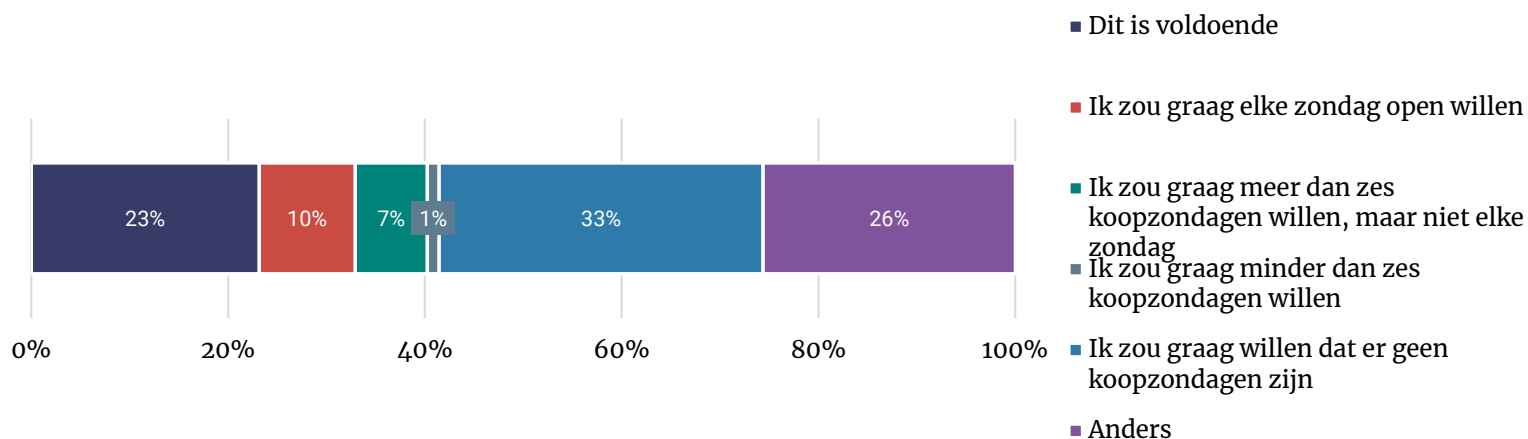

Onder winkeliers die open zijn geweest op koopzondag in 2023 vindt 70 procent de huidige openingstijden voldoende, 20 procent zou graag eerder opengaan en 10 procent wil iets anders.

Een derde wil geen koopzondag

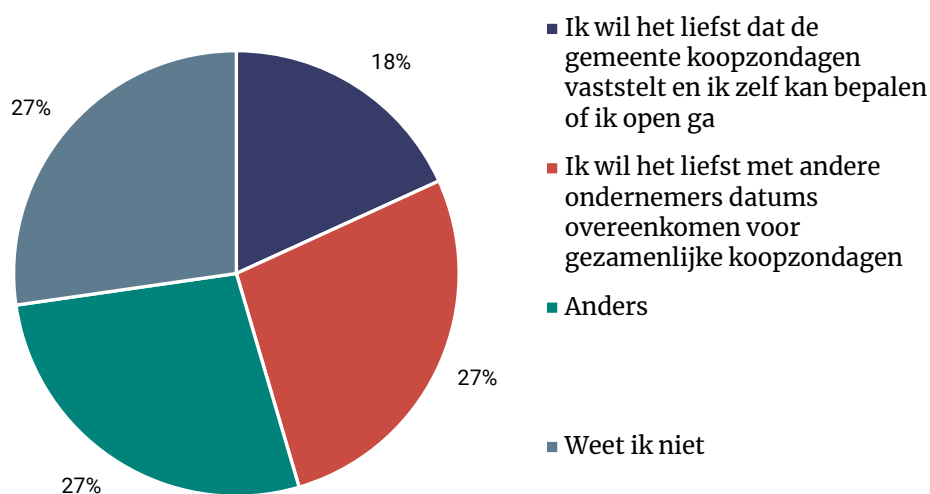
Naast de openingstijden vroegen we winkeliers ook naar hun mening over het aantal toegestane koopzondagen. Een derde van de winkeliers wil helemaal geen koopzondagen en bijna een kwart vindt zes koopzondagen voldoende. Een kwart (26%) maakt geen keuze uit de voorgestelde frequenties. In de toelichting geven deze ondernemers vooral aan dat de keuze bij de ondernemers zelf mag liggen en dat de wensen per branche kunnen verschillen. In totaal wil 17 procent meer koopzondagen: 10 procent wil iedere zondag open en 7 procent wil meer dan zes koopzondagen, maar niet iedere zondag. Verder wil 1 procent wel koopzondagen, maar minder dan zes. Vijf van de acht supermarkteigenaren die de vragenlijst invulden zou het liefst iedere zondag open willen.

Figuur 4.7 Wat is uw mening over het aantal toegestane koopzondagen? (n=82)

Als laatst vroegen we winkeliers hoe zij het toewijzen van datums voor de koopzondagen het liefst zien: vastgesteld door de gemeente, in overleg met andere ondernemers of op een andere manier. Bijna drie op de tien (27%) willen het liefst met andere ondernemers datums overeenkomen voor gezamenlijke koopzondagen. Achttien procent zou willen dat de gemeente het vaststelt en ze dan zelf kunnen bepalen of ze opengaan. Verder is 27 procent voor een andere manier van toewijzen en nogmaals 27 procent weet het niet. Bij de toelichting van 'anders' noemen winkeliers dat ondernemers vrijgelaten moeten worden of ze wel of niet opengaan. Anderen noemen ook 'of algehele openstelling, of geen openstelling', waarbij in het eerste geval ondernemers dus zelf bepalen in hoeverre ze daar gebruik van maken. Daarnaast noemen enkelen de optie waarbij supermarkten iedere zondag open mogen en de rest van de winkels een paar keer per jaar.

Figuur 4.8 Winkeliers die koopzondagen willen: Hoe zou u het toewijzen van datums voor de koopzondagen het liefst zien? (n=55)

Verbeterpunten en opmerkingen

5 Verbeterpunten en opmerkingen

5.1 Inwoners

Aan inwoners is gevraagd of zij nog verbeter suggesties zien voor de invulling of uitvoering van koopzondagen. Hieronder zijn enkele van deze opmerkingen weergegeven.

“Door de koopzondagen dwing je winkeliers en personeel hieraan mee te doen. Ieder heeft recht op een eigen (gezins)leven en de zondag vrij te zijn om zijn/haar eigen ding te doen i.p.v. te moeten werken.”

“Door de week is voldoende tijd en ruimte om de noodzakelijke boodschappen te doen. Veel winkels zijn ‘s avonds tot 9 uur open.”

“Ga met de tijd mee, zo niet dan gaan mensen wel naar omliggende dorpen. Jammer voor de omzet van de winkeliers in Twenterand.”

“Graag de supermarkten open i.v.m. geen tot slecht vervoer naar de stad.”

“Om de leefbaarheid van een plattelandsdorp en o.a. het vasthouden van de jeugd te behouden moeten we mee met de hedendaagse opvattingen.”

“Eén rustdag in de week om tot rust te komen is een zegen voor iedereen. Tijd voor jezelf, je gezin en de ander, ook als je niet principieel tegen de koopzondag bent. Hopelijk blijven de winkels gesloten!”

5.2 Winkeliers

Ook winkeliers konden aan het eind van de vragenlijst verdere opmerkingen over koopzondagen in de gemeente Twenterand delen.

“Ik heb geen bezwaar tegen koopzondag, elke ondernemer moet zelf de keuze kunnen maken om open te gaan. Ik ga niet open.”

“Ik hoor het veel: inwoners van Vroomshoop die op zondag boodschappen doen in omliggende gemeentes, ik zie die omzet liever in ons eigen dorp terecht komen.”

“Koopzondagen zullen niet meer omzet genereren, maar zullen voor veel kleinere winkeliers kostenverhogend werken.”

“Zorg voor een gezond ondernemersklimaat. Geef de ondernemers de vrijheid om te ondernemen. Ga als gemeente niet op de stoel zitten van de ondernemer maar faciliteer het.”

“Waardeer de zondagsrust als een groot goed. Voor zowel de winkelier en haar personeel alsook de burger.”

Bijlagen

Bijlagen: Vragenlijsten

A.1 Vragenlijst inwoners

Sinds 2021 is het in vier kernen in de gemeente Twenterand voor winkels mogelijk om op zes zondagen per jaar tussen 12.00 en 18.00 open te gaan. Deze vier kernen zijn: Den Ham, Vriezenveen, Vroomshoop en Westerhaar-Vriezenveensewijk. De gemeente wil graag weten wat inwoners van de koopzondagen vinden. Daarom willen we u als inwoner vragen deze enquête in te vullen.

WINKELBEZOEK OP ZONDAG

1. Bezoekt u wel eens een winkel op koopzondag (voor boodschappen, winkelen of funshoppen)?

MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Ja, in <woonplaats respondent invullen> → vraag 3
- ☐ Ja, in andere plaatsen in gemeente Twenterand → vraag 3
- ☐ Ja, in plaatsen buiten de gemeente Twenterand (bijv. Almelo, Nijverdal of Hardenberg) → vraag 4
- ☐ Nee, ik winkel (vrijwel) nooit op zondag

2. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u geen winkels bezoekt op koopzondag?

MAXIMAAL TWEE ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Geen tijd op zondag/meer tijd op andere dagen
 - ☐ Principieel/geloof: zondag is een rustdag
 - ☐ Winkeliers verdienen een vaste vrije dag
 - ☐ Er zijn geen/weinig winkels open in mijn buurt op koopzondag
 - ☐ Zondag is voor andere activiteiten
 - ☐ Anders, namelijk: _____
 - ☐ Weet niet
- Door naar blok 'ervaringen en wensen', vraag 8

3. Op hoeveel koopzondagen heeft u een winkel bezocht in de gemeente Twenterand in 2023?

- ☐ Op 1 of 2 koopzondagen
- ☐ Op 3 of 4 koopzondagen
- ☐ Op 5 of meer koopzondagen
- ☐ Ik heb in 2023 geen winkels bezocht in de gemeente Twenterand op koopzondag

4. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u (wel eens) een winkel bezoekt op koopzondag?

MAXIMAAL TWEE ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Geen of minder tijd op andere dagen
- ☐ Gezelligheid/recreatief winkelen
- ☐ Minder druk dan op andere dagen
- ☐ Voor (laatste moment) dagelijkse boodschappen bij de supermarkt
- ☐ Anders, namelijk: _____
- ☐ Weet ik niet

Indien V1 = 'Ja, in plaatsen buiten de gemeente Twenterand'

5. Hoe vaak bezoekt u op koopzondag een winkel in plaatsen buiten de gemeente Twenterand?

- ☐ Zelden
- ☐ Soms
- ☐ Vaak

Indien V1 = 'Ja, in plaatsen buiten de gemeente Twenterand'

6. **Wat is de belangrijkste reden om ergens anders dan in de gemeente Twenterand een winkel te bezoeken op koopzondag?**
- ☐ In gemeente Twenterand zijn niet altijd alle winkels op zondag open
 - ☐ Ergens anders winkelen/boodschappen doen is een vorm van vrijetijdsbesteding
 - ☐ Combinatie met ander reisdoel, bijv. familiebezoek
 - ☐ Ruimere openingstijden
 - ☐ Anders, namelijk: _____

ERVARINGEN EN WENSEN

Indien V1 = 'Ja, in <eigen woonplaats>' of 'Ja, in andere plaatsen in gemeente Twenterand'

7. **Wat is uw algemene ervaring met de koopzondagen in de gemeente Twenterand?**
- ☐ Erg positief
 - ☐ Vooral positief
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Vooral negatief
 - ☐ Erg negatief
 - ☐ Weet ik niet
8. **Hoe vaak zou u een koopzondag willen in de gemeente Twenterand?**
- ☐ Helemaal geen koopzondag *→ Vraag 10*
 - ☐ Iedere week
 - ☐ Iedere maand
 - ☐ Enkele keren per jaar, bijvoorbeeld rond feestdagen en evenementen
 - ☐ Anders, namelijk: _____
9. **a) Op welke tijdstippen zou u willen dat de winkels in de gemeente Twenterand op koopzondag open zijn?**
- OP DIT MOMENT MOGEN DE WINKELS OPEN TUSSEN 12:00 EN 18:00.*
- Gewenste openingstijd: _____ uur
- Gewenste sluitingstijd: _____ uur

9. **b) Kunt u dit toelichten?**

10. **Welke winkels ziet u het liefst open tijdens een koopzondag?**
- MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK*

- ☐ Supermarkten en andere winkels met levensmiddelen
- ☐ Bouwmarkten
- ☐ Modewinkels
- ☐ Meubel & interieur winkels
- ☐ Elektronica winkels
- ☐ Persoonlijke dienstverlening (kappers, schoonheidssalons, stomerijen en schoenmakers)
- ☐ Helemaal geen winkels open
- ☐ Anders, namelijk: _____

11. a) Ervaart u wel eens overlast als gevolg van de koopzondagen in de gemeente Twenterand?

- ☐ (Bijna) nooit → [vraag 12](#)
- ☐ Soms
- ☐ Vaak

b) Kunt u beschrijven welke overlast u heeft ervaren?

SLOT

12. Welke verbeteruggesties ziet u voor de invulling of uitvoering van de koopzondagen?

13. Wilt u verder nog iets kwijt over de koopzondagen in gemeente Twenterand?

Tot slot willen we u vragen enkele achtergrondvragen te beantwoorden.

14. Wat is uw leeftijd?

_____ jaar

15. Wat is uw geslacht?

- ☐ Vrouw
- ☐ Man
- ☐ Anders/wil ik niet zeggen

16. Wat is uw gezinssamenstelling?

- ☐ Ik woon alleen
- ☐ Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen
- ☐ Ik ben gehuwd/woon samen zonder thuiswonende kinderen
- ☐ Ik ben gehuwd/woon samen met thuiswonende kinderen
- ☐ Ik woon bij mijn ouder(s)/verzorger(s)
- ☐ Anders/wil ik niet zeggen

Hartelijk dank voor uw deelname!

A.2 Vragenlijst winkeliers

Sinds 2021 is het in vier kernen in de gemeente Twenterand voor winkels mogelijk om op zes zondagen per jaar tussen 12.00 en 18.00 open te gaan. Deze vier kernen zijn: Den Ham, Vriezenveen, Vroomshoop en Westerhaar-Vriezenveensewijk. De gemeente wil graag weten wat winkeliers van de koopzondagen vinden. Daarom willen we u als winkelier vragen deze enquête in te vullen.

Aanwijzingen voor het invullen

- De meeste vragen kunt u beantwoorden door een vakje aan te kruisen ☒. Meestal kunt u slechts één antwoord kiezen. Als u meerdere vakjes mag aankruisen, staat dat vermeld.
- Soms kunt u één of meer vragen overslaan, omdat die niet voor u van toepassing zijn. Dit wordt aangegeven met een doorverwijzing (bijvoorbeeld → ga naar vraag 3).
- Heeft u een vergissing gemaakt? Maak het aangekruiste vakje zwart ☒ en kruis het juiste vakje ☒ aan

Terugzenden van de vragenlijst

U kunt de ingevulde vragenlijst in de bijgevoegde antwoordenvolp terug sturen. Een postzegel is niet nodig.

Bent u de envelop kwijt?

Stuur de vragenlijst dan (zonder postzegel) op naar:

I&O Research

Antwoordnummer 1104

7500 VB Enschede

I - OPENSTELLING OP KOOPZONDAG

17. Heeft u in 2023 gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot openstelling op koopzondagen?

- ☐ Nee, ik ben niet open geweest op koopzondagen
- ☐ Ja, ik ben open geweest op koopzondagen (*maximaal 6*) → ga naar vraag 3
- ☐ Anders, namelijk: → ga naar vraag 3

18. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid de winkel te openen op koopzondag?

MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Persoonlijke redenen: geloofsovertuiging, principieel
- ☐ Economische redenen: geen omzetverhoging, niet rendabel
- ☐ Sociale redenen (familie, vrienden, vereniging)
- ☐ Geen personeel beschikbaar
- ☐ Belang van zondag als vaste rustdag
- ☐ (Landelijk) beleid vanuit hoofdorganisatie
- ☐ Er zijn te weinig winkels open
- ☐ De toegestane openingstijden
- ☐ Anders, namelijk:

→ ga naar vraag 6a

19. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u gebruik heeft gemaakt van opening op koopzondagen?

MAXIMAAL 3 ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Omzetverhoging of verhoging van winst
- ☐ Klanten gaan vermoedelijk naar winkels binnen de gemeente die wél op zondag open zijn
- ☐ Klanten gaan vermoedelijk naar winkels in andere gemeenten waar de winkels wél op zondag open zijn
- ☐ Service voor de klant
- ☐ (Landelijk) beleid vanuit hoofdorganisatie
- ☐ Bijdrage leveren aan verbetering imago winkelgebied
- ☐ Anders, namelijk:

4a. Bent u in 2023 ten opzichte van 2022 vaker of minder vaak open geweest op koopzondagen?

- ☐ Vaker
- ☐ Ongeveer even vaak

→ ga naar vraag 5a

- ☐ Minder vaak
- ☐ Niet van toepassing: mijn winkel was in 2022 nog niet gevestigd in de gemeente Twenterand

4b. Toelichting: waarom was u vaker/minder vaak open in 2023 ten opzichte van 2022?

II - ECONOMISCHE EFFECTEN

De volgende vraag gaat over de economische effecten van koopzondagen. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling? Geef een cijfer van 1 (helemaal mee eens) tot en met 5 (helemaal mee oneens).

5a. Mijn winkel heeft voordeel gehad bij de koopzondagen

Helemaal mee eens				Helemaal mee oneens		Weet ik niet
1	2	3	4	5		
☐	☐	☐	☐	☐	☐	

5b. Kunt u uw antwoord toelichten?

III - MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

6a. Heeft u ooit druk ervaren om uw winkel op zondag te openen?

MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Nee
- ☐ Ja, vanuit de hoofdorganisatie van de keten
- ☐ Ja, vanuit andere winkeliers in mijn omgeving
- ☐ Ja, vanuit klanten
- ☐ Ja, vanuit:

☐ Weet ik niet

6b. Kunt u uw antwoord toelichten?

7a. Heeft u ooit druk ervaren om uw winkel op zondag gesloten te houden?

MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Nee
- ☐ Ja, vanuit mijn sociale omgeving (vrienden, familie, vereniging, kerk)
- ☐ Ja, vanuit andere winkeliers in mijn omgeving
- ☐ Ja, vanuit klanten
- ☐ Ja, vanuit:

☐ Weet ik niet

7b. Kunt u uw antwoord toelichten?

8a. Heeft u moeite met het vinden van personeel dat bereid is om op zondag te werken?

- ☐ Nee, nooit
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, vaak
- ☐ Niet van toepassing, ik ga niet open op zondag
- ☐ Weet ik niet

8b. Kunt u uw antwoord toelichten?

9a. Wat is uw algemene ervaring met de koopzondagen in de gemeente Twenterand?

(OOK ALS U ZELF NIET OPEN WAS)

- ☐ Zeer positief
- ☐ Overwegend positief
- ☐ Neutraal
- ☐ Overwegend negatief
- ☐ Zeer negatief
- ☐ Weet ik niet

9b. Kunt u uw antwoord toelichten?

III – WENSEN EN BEHOEFTE

26. Wat is uw mening over de toegestane openingstijden op koopzondagen met betrekking tot uw winkel?

Op dit moment mogen de winkels open tussen 12:00 en 18:00.

- ☐ Dit is voldoende
- ☐ Ik zou graag eerder open gaan
- ☐ Ik zou graag langer open blijven

- ☐ Ik zou graag eerder open gaan en langer open blijven
- ☐ Niet van toepassing, ik ga niet open op zondag
- ☐ Anders, namelijk:

27. Wat is uw mening over het aantal toegestane koopzondagen?

Op dit moment mogen de winkels zes zondagen per jaar open.

- ☐ Dit is voldoende
- ☐ Ik zou graag elke zondag open willen
- ☐ Ik zou graag meer dan zes koopzondagen willen, maar niet elke zondag
- ☐ Ik zou graag minder dan zes koopzondagen willen
- ☐ Ik zou graag willen dat er geen koopzondagen zijn → ga naar vraag 13
- ☐ Anders, namelijk:

28. Hoe zou u het toewijzen van datums voor de koopzondagen het liefst zien?

- ☐ Ik wil het liefst dat de gemeente koopzondagen vaststelt en ik zelf kan bepalen of ik open ga
- ☐ Ik wil het liefst met andere ondernemers datums overeenkomen voor gezamenlijke koopzondagen
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Weet ik niet

29. In welke kern is uw winkel gevestigd?

- ☐ Den Ham
- ☐ Vriezenveen
- ☐ Vroomshoop
- ☐ Westerhaar-Vriezenveensewijk
- ☐ Anders, namelijk:

30. In welke branche bent u actief?

- ☐ Dagelijkse artikelen (drogisterijen, slijters, bakkers, (luxe) voedingsmiddelen)
- ☐ Mode en luxe (kleding, schoenen, lederwaren, warenhuizen, juweliers, elektronica: audio, video, computers, witgoed)
- ☐ In en om het huis (huishoudelijke artikelen, bloemen, wonen (meubels, vloerbedekking, verlichting), doe-het-zelf, dierenspeciaalzaak)
- ☐ Vrije tijd (speelgoed, computergames, cadeau artikelen, sportartikelen, boeken, Dvd's)
- ☐ Overige detailhandel (fietsenwinkels, tweedehands, opticien, audicien, specifiek aanbod zoals antiek)
- ☐ Persoonlijke dienstverlening (kappers, schoonheidssalons, pedicure, stomerijen, schoenmakers)
- ☐ Anders, namelijk:

31. Hoeveel werknemers heeft uw vestiging?

- ☐ Alleen ikzelf
- ☐ t/m 5 werknemers
- ☐ 6 t/m 10 werknemers
- ☐ 11 t/m 25 werknemers
- ☐ Meer dan 25 werknemers

32. Ik ben:

- ☐ Eigenaar van een zelfstandige winkel
- ☐ Franchisenemer (met beslissingsbevoegdheid)
- ☐ Franchisenemer (zonder beslissingsbevoegdheid)
- ☐ Manager/filiaalhouder ketenbedrijf
- ☐ Anders, namelijk:

33. Heeft u verder nog opmerkingen over de koopzondagen in gemeente Twenterand?
Deze kunt u hieronder delen.

HARTELIJK DANK VOOR HET INVULLEN!

Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl